

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

—ο—

Ἐπειδὴ ἐξέλιπεν ἀπὸ τὸ Γραφεῖον τῆς Πανδώρας ὁλόκληρος ὁ τόμος τοῦ πρώτου ἔτους αὐτῆς, ὅσοι ἔχοντες τοιοῦτους εὐχαριστοῦνται νὰ τοὺς πωλήσωσιν, ἅς τοὺς στείλωσιν εἰς αὐτό καὶ ἐὰν μὲν ἦναι πολὺ μεταχειρισμένα τὰ φυλλάδια θέλουσι λάβει ἀνά θρ. 8. τὸν τόμον, ἐὰν δὲ μετρίως, ἀνά 10.

Τὸ γραφεῖον τῆς Πανδώρας ἀγοράζει προσέτι καὶ τὰ ὑπὸ Στοιχ. Β. καὶ Γ. φυλλάδια.

—*~*~*~*

ΤΟ

ΦΡΟΥΡΙΟΝ ΒΕΡΔΥΝΟΝ.

Κατὰ Φρειδερίκον Σουλιέ.

Πόσον τρομερὸς ἡ χεῖμαρος τῆς ἀγλαγογικῆς ὁρμῆς, καὶ πόσον, πάντα χαλινὸν ἀποπτύων, φέρει πολλὰς πρὸς τὰ φρικωδέστερα τῶν ἐγκλημάτων, καὶ ὅταν ἀκόμη σεβασμίαν καὶ ἱερὰν ἐχῆ τὴν ἀφορμὴν, ἀποδεικνύουσι μεταξὺ μυρίων ἄλλων πα-

ραδειγμάτων καὶ τὰ ἐν τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ ἑκατοκτετηρίδι ἐν ὀνόματι τῆς θρησκείας πρᾶχθέντα φρικώδη ἐγκλήματα.

Κατὰ τὰ 1320 γενικὴ ἦν ἡ ὁρμὴ πρὸς τὰς σταυροφορίας, καὶ ἐν ᾧ οἱ ἰππῶται καὶ τὸ μάχιμον τοῦ ἔθνους ὠπλίζοντο πρὸς τὴν μακρὰν ἐκστρατείαν, συγχρόνως στρατὸς ὁλόκληρος ποιμένων καὶ δουλοπαροίκων συνεκροτεῖτο κατ' ἅπασαν τὴν Γαλλίαν, καὶ ὑπὸ τῷ ὀνόματι Παστουρά ἢ Ποιμενίσκων, διέτρεχον αὐτὴν πανδημί κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις μετὰ παιδίων καὶ γυναικῶν, ἐπὶ προφάσει μὲν τοῦ ν' ἀπέλθωσιν εἰς τοὺς ἱεροὺς τόπους καὶ νὰ τοὺς ἐλευθερώσωσιν, ἀληθῶς δὲ ἀγοντες καὶ φέροντες, σφάζοντες καὶ λεηλατοῦντες τοὺς εἰρηνικοὺς κατοίκους τῶν πόλεων δι' ὧν διήρχοντο, καὶ ὅσοι ἢ πιστεύουσαι αὐτοῖς τοῖς ἡνοχόν τὰς πόλεις των, ἢ δὲν ἐδύναντο ν' ἀντιστάσωσιν εἰς τὰς ληστρικὰς των δυνάμεις. Ἐπειδὴ δὲ εἰς πᾶν ἐγκλημα ἔχουσιν ἀνάγκην προσχρήματος καὶ αὐτοὶ οἱ θηριωδέστεροι τῶν ἀνθρώπων, οἱ Ποιμενίσκται εἶχον παραδεχθῆ ὡς σύνθημα τὴν ἐφο.λόθρευον τῶν Ἰουδαίων, διότι, ἐπὶ τούτων τῶν ἀπίστων ἡ νίκη ἦταν ἀπονοτέρα καὶ ἀσφαλεστέρα ἢ ἐπὶ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ. Καὶ ἤρχίζον μὲν ἀπ' αὐτῶν, ἀλλ' ἄμα ἤρχιζον ἡ διαρπαγὴ καὶ ἀνατροπὴ μιᾶς πόλεως, ἄμα ἐξήπτετο παρ' αὐταῖς ἡ δίψα τοῦ φόνου, ἄμα ἐξεβακχεύοντο ὑπὸ τῶν ὄργων τούτων τὰς σφαγῆς καὶ τῆς πυρπολήσεως, τότε δὲν τοῖς ἤρκει πλέον τῶν Ἰουδαίων ὁ χρυσὸς καὶ τὸ αἷμα, καὶ τότε καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἐπιπταν ὅπλας θύματα τῆς λύσεως τῶν αἰ-

μοβόρων τούτων θηρίων. Καί τὸ κακὸν ἐχώρει ἐπι- τοσοῦτον, ὅσπερ ὁ Βεννάδος Γιώνης, μέγας ἱεροδία- κης τῆς Γουλούσης, καὶ ἐχθρὸς τῶν Ἰουδαίων ἀ- σπονδῶς, πρῶτον ἄλλοι ἀπὸ τοῦ ἀμβωνος τοῦ χριστιανικοῦ νὰ μὴ ἐγκαταλείπῃ τοὺς Ἰουδαίους εἰς τοὺς Ποιμενίκοις.

— Προσέχετε! ἔλεγεν· εἰς τὰς τίγρεις ἢ γάσσας τῆς σαρκὸς τῶν ζῶων διδὲι ἕρξιν διὰ σάρκα ἀν- θρώπων.

Οἱ Ποιμενίκοι εἶχον ἤδη σφάζει ὄλους τοὺς Ἰου- δαίους τῆς Ἀλβανίας καὶ ὄλους τοὺς τῆς Γουλούσης, καὶ ἠπεύκον τοὺς τῆς Ναρβόννης, τῆς Καρκασσόνης καὶ τοῦ Μοντεπελιέρου.

Οἱ δυστυχεῖς δὲ οὗτοι, βλέποντες τὸν θάνατον ἐπερχόμενον, ἠθέλησαν νὰ σωθῶσι διὰ τῆς φυγῆς. Ἀλλὰ καὶ ἡ ὕρα αὕτη τῆς σωτηρίας ἦν αὐτοῖς κε- κλεισμένη, διότι, ἐν ᾧ μυριάδες Ποιμενίκοι προηώ- ρου, στρατὸν ἀποτελοῦντες πυκνὸν, συγχρόνως ἀνε- φύοντο οὕτως εἰπεῖν καὶ πανταχοῦ ἐκ τῆς γῆς, ὁ- λου τοῦ τόπου οἱ ποιμένες καὶ οἱ ἀγύρται ἐλάμβανον τῶν ληστρικών τούτων σωμάτων τὸν χαρακτή- ρα, καὶ οὐδεμία συνοδεία ὅπως οὐκ μακρὰ καὶ διαρ- κῆς Ἰουδαίων εὐδύνατο νὰ μεταβῇ ἀπὸ τόπου εἰς τό- πον, χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ τὴν πολυκέφαλον τούτην Ἰδὸν ἀφηνειδίως ἐγειρομένην ἐμπρὸς τῆς. Ἰδόντες ὅτι δὲν ὑπῆρχε διαφυγή, ἐσκέφθησαν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ ἀμύνης. Ἀλλ' εἰ καὶ πολυάριθμοι ἐντὸς τῆς ἐπαρχίας, οὐδαμοῦ ὅμως δὲν ὑπερέσχυε τῶν ἐχθρῶν τῶν κατὰ τὸν ἀρμιλὸν, καὶ δὲν εἶχον οὔτε πόλιν οὔτε φρούριον πρὸς καταφύγιον, ἢ πρὸς τόπον ἀσφαλτοῦς συνεντε- ζεως. Οὐδὲ ἐτόλμων δὲ νὰ κυριεύσῃ διὰ τῆς βίας ὄχυράν τινα θέσιν, ὅπου νὰ ἐγκαταστήσῃ μόνον, διότι οὕτω θὰ διήγειρον κατ' αὐτῶν οὐ μόνον τοὺς Ποιμενίκοις, ἀλλὰ καὶ ὄλους τοὺς λοιποὺς κατοικοῦς.

Ἐν τῷ αὐτῷ δεινῷ περιστάσει ὁ λαὸς οὕτως ἀπέβλεψε πρὸς τὸν Κερδῶν, ὅστις ἦν οἰκειότερος τοῦ Ἄρεως πρὸς τὸν βίον καὶ πρὸς τὰ ἔθνη του. Ἐ- πρότεινον λοιπὸν εἰς πολλοὺς τῶν προυχόντων νὰ τοὺς δευθῶσι πανδημί καὶ νὰ τοὺς ὑπερασπισθῶ- σιν ἐντὸς τῶν πόλεων τῶν, ἀντὶ ἀδροτάτων δό- σεων. Ἀλλ' οὐδεὶς ἐδέχετο, καὶ οἱ Ἰουδαῖοι εἶχον περιέλθει εἰς τὴν δευνοτάτην τῶν θέσεων, βλέποντες ἑαυτοὺς ἐκτεθειμένους εἰς τὸν μέγιστον τῶν κινδύ- νων, χωρὶς νὰ δύνανται οὔτε ν' ἀντιστήσιν εἰς αὐτὸν, οὔτε νὰ διαφύγῃσι. Συνήλθον λοιπὸν εἰς τὴν ἐν Ναρ- βῶνι συναγωγὴν αὐτῶν, καὶ πρὶν περιμείνωσι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν τελευταίων ἀπεσταλμένων, οὓς εἶ- χον ἐκπέμψῃ ὅπως δελεάσωσι τῶν προυχόντων τῶν φιλοκέρδειαν, ἐπρότεινον εἰς συζήτησιν τί τὸ πρᾶκτέον ὅπως διαφύγῃσι τὸν ἀφεντικῶς ἐπερχόμε- νον ὄλεθρον. Ἡ συνέλευσις ἦν πολυάνθρωπος ἀλλὰ κατῆρξ, καὶ τὴν ἔξιν τῆς συκοπῆς τοῦ λαοῦ τούτου, τῷ λαῷ εἰσέτι τῶν κινδύνων ἢ προσδοκία· τὰ δὲ πε- νυχρὰ τῶν φοβήματα, ἃ τοῖς ἐπέδαλλον τὰ διατάγ- ματα Φιλίππου τοῦ μικροῦ, τὰ σκυθρωπὰ, ὡχρὰ πρό- σφά των, ἢ τῶν τρόπων τῶν ταραχῆ, ὅλη ἡ εἰκὼν αὕτη τῆς δυστυχίας καὶ τῆς δουλείας εἰς ἀπελπι- σίαν περιελθούσης, περιεποιεῖ εἰς τὴν συνέλευσιν

ἀπαίσιον χαρακτήρα. Μετ' οὐ πολὺ εἰσηλθὲν ὁ μέγας βασιλεὺς, Σολομὼν Βὲν Σολομὼν, μετὰ τῶν λοιπῶν ἐν τῷ ἔθνει μάλιστα σφίρας ἐχόντων ὑποληψίην, τοῦ δολῶν Βελάν, ἱεροῦ περιφύμου, τοῦ Ἰακώβ Λα- νέλου, ἀστρολόγου, καὶ ἄλλων πολλῶν. Ἀμα δ' εἰ- σελθόντες, κατέλαβον θέσεις ἐπὶ ἐξέδρας δι' αὐτοὺς παρεσκευασμένης, ὁ Σολομὼν ἐγερούεις ὀμίλητος, καὶ τοῖς ἐξέθεσε τὰ κατὰ τὸ ἔθνος των.

— Τέκνα τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ ἐρέσατε εἰς τὰ βέρ- θα· τὰτα ἔθνη τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλιῶν τὰ φῶτα καὶ τὴν παιδείαν, ἥτις τὰ ἐμποδίζει νὰ κλη- ῖωνται εἰς τὸν βόρβορον ὡς ἀκάθαρτοι χυροί, καὶ ἰδοὺ πῶς μὲν ἀνταροῖθουσιν. Ἄνευ ἡμῶν οὐ- δαὶς τῶν ἡγεμόνων τῶν τόπων τούτων δὲν εὐδύ- νατο νὰ ἐπιδικηνῇ εἰς τὰς ἀσείβεις τελευτὰς τῶν ὁ- λῶν τὴν πολυτέλειαν τῶν χουσοστικῶν καὶ περι- πορφύρων αὐτῶν ἐνδύματων, ἃ τοῖς προμηνύει ἡ ἡ- μετέρα βιομηχανία καὶ ὅμως μὲς βιάζουσι νὰ ἐν- δυνώμεθα βῆκα. Οὐδεμία τῶν αὐθαδῶν γυναικῶν τῶν δὲν θὰ ἐκόσμηι τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ ὄτα τῆς τοῦς βραχιόνιας καὶ τὸ στήθος τῆς διὰ τιμαλῶν λίθων, ἄνευ τῆς ἐπιθεϊότητος τῶν ἡμετέρων ἐργατῶν, καὶ ὅμως αἱ γυναῖκες ἡμῶν εἰσὶν ἠναγκασμένοι νὰ κρύ- πτωσι τὴν κόμην καὶ τὸ μέτωπόν των ὑπὸ μελανῆν καλύπτραν, καὶ τὰς χεῖράς των ὑπὸ χειρῶν μα- κρῶν· τὰ μελανὰ δέματῃ δὲ ὦν καλύπτονται, ἐπὶ τῶν ἡμετέρων ὀλλῶδων τοῖς ἐρχονται, καὶ ὅμως μὲς ἀρνούνται τὴν ἀδύαν καὶ μακρίαν νὰ φέρωμεν κατὰ τοῦ παγετοῦ. Ἡ τέχνη τῆς ἀνατολῆς ἐκείνη, ἥτις καθιστᾷ τόσον ἄξια τὰ ἔξην των καὶ ὡς ἀδαμνι- τίνους τοὺς θώρακας των, ἡμέτερον εἶναι μυστήριον, ἀγνωστον εἰς τοὺς ἀμαθεῖς των ἐργάτας, ὡν τὰ σι- ἀκροαγῆα μάλιστα καταρροῖσι πέταλα τῶν ἱππων καὶ ἰνία ἀρότρων νὰ κατασκευάζωσι καὶ ἡ θειότερα ἐ- κείνη τέχνη τοῦ ἰάν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ ἐπουλοῦν τὰς πληγὰς, φαίνεται γοντεία εἰς τοὺς εὐθῆεις καὶ προ- ληπτικὸς τούτους. Καὶ ὅμως ἡμεῖς, οὓς ὀφείλοισι τὰ ὄπλα δι' ὦν πολεμοῦσι, καὶ αὐτὴν τὴν ζῶην ὡστε νὰ πολεμοῦσι διὰ τῶν ὀπλων, ὅταν τοῖς ζητῶμεν νὰ σείρωσιν ὑπὲρ τῆς ζωῆς ἡμῶν τὰ ἔξην ἃ παρ' ἡμῶν ἐλαβον, σιωπῶσι καὶ μὲς ἐγκαταλείπουσιν. Εἶναι, ἀδελφοί, δικαία ἀνταπόδοσις τούτου; εἶναι συνάλλαγ- μα ἐπὶ ἰσῶν βίσεων βαίνων; Βεβαίως ὄχι. Ἄς φροντίσωμεν λοιπὸν ἡμεῖς αὐτοὶ περὶ τῆς σωτηρίας μας, ὡς ἂν αὐτοὶ δὲν ὑπῆρχον. Ἀδιάφορον δι' ἡ- μάς ὁποῖας συμφοράς θέλει ἐπιφέρει ἡ ἡμέτερα ἡμν- να ἐπὶ τὰς κεφαλὰς των. Ἦλλοι ἢ ὄρα νὰ ὑψώσω- μεν καὶ ἡμεῖς τὴν φωνήν. Ὅστις ἔχει νὰ καλυποβάλλῃ τινα πρότασιν, ἃς ἐγερεθῇ, ἐνθυμούμενος ὅτι ὁ ὑπερ- πατος νόμος τῆς παρουσίας στιγμῆς, εἶναι ὁ τῆς κοι- νῆς σωτηρίας, καὶ ὅτι ἐνώπιον αὐτοῦ πρέπει νὰ σι- γήσωσι τῆς κοινῆς δικαιοσύνης οἱ νόμοι. Εἰς γυ- μνὸς καὶ εἰς ἐνοπλος συνεβάδιζον ἐντὸς δάσους, ὅταν ἤκουσαν βρυχώμενον λέοντα. Ὁ ἐνοπλος ἀπέκρουσε τὸν γυμνὸν, ἱκετεύοντα αὐτὸν νὰ τὸν σώσῃ, καὶ ἠθέλη- σε νὰ φύγῃ. Τότε ὅμως αὐτὸς ἔπεινε παγίδα εἰς τὴν ὄδον τοῦ ἐνόπλου, ὅστις προσκόψας, ἔπεισε. Ἐνῶ δὲ ὁ λέων ἔπρωγεν αὐτὸν, διότι δὲν εὐδυνήθη

νὰ ἐγερεθῇ, ὁ γυμνὸς ἐσώθη διὰ τῆς φυγῆς. Μὲ ἐνοεῖ· τί τέκνα τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ!

Ἀμα δ' ἐσιώπησεν ὁ Ἰακώβ· νέος μελανόφθαλ- μος καὶ δασύς, ἀλλ' ἰσχυρὸς, καὶ νεανικὸν ἔχον το πρόσωπον, πρῶτος εἶπε·

— Τί ὀμιλεῖτε περὶ αἰσχρῶν παγίδων καὶ περὶ φυγῆς ἐπαισχύντου; Ἡ οὐρανια κατὰ οὐδέποτε λοιπὸν θέλει μακροβῆ τῆς κεφαλῆς ἡμῶν, ἢ οὐδέ ποτε θέλομεν τὴν μακρύνει; Ἀναμφιβόλως, ναι, ἀναμφιβόλως, ἔχουσι δίκαιον οἱ χριστιανοὶ νὰ προ- τήσωσιν εἰς τὰ ἐνδύματα ἡμῶν περιφρονήσεως συμ- βολον, νὰ μὲς πτώσωσι κατὰ πρόσωπον, νὰ μὲς ἀ- ποδεκατίζωσιν ὡς τὰ κτήνη· διότι εἰμὲθα τούτων ἄξιοι. Προτιμώτερον εἶναι νὰ ἡξούρωμεν νὰ μετα- χειρίζομεθα τὰ ἔξην παρὰ νὰ τὰ κατασκευάζωμεν, χειρίζομεν νὰ ἡξούρωμεν νὰ φονεύωμεν παρὰ νὰ προτιμώτερον νὰ ἡξούρωμεν τὸ ποτήριον τῆς δουλείας ἱσμεν. Δὲν ἐπληρώθη ἔτι τὸ ποτήριον τῆς δουλείας καὶ τῆς περιφρονήσεως ἢ μὲς πηλίζουσι πρὸ τοσοῦ- του χρόνου οἱ χριστιανοί; Ὁλέθρει πάντοτε περι- φέρεσθαι ἐπὶ γῆς δικωόμενοι ἀπὸ τὴν πνοὴν τῶν ἐχ- θρῶν μας, ὡς τοῦ μετοπάρου τὰ φύλλα ἀπὸ καλῆ- δος εἰς καλῆδα, εἰς τὰ ὄρη καὶ τὰ πεδία, χωρὶς ποτὲ νὰ εὐφρεθῇ δι' ἡμᾶς ἀσυλον ἐρ' οὐ νὰ δυνήθῃ- μεν νὰ ἐπιγράψωμεν. α Ἐυταῖθα μὲς εἶν' ἐπιτε- τραμμένοι νὰ γεννηθῶμεν καὶ ν' ἀποθνήσκωμεν; · Καίριός εἶναι πλέον ν' ἀνεγερθῇ ἡ Ἰερουσαλὴμ. Καί- ρός νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν του ἐπὶ τῆς γῆς τῶν αὐθρόπων, ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ. Ἄς τολμήσωμεν νὰ προ- διορίσωμεν αὐτὴν ἐντὸς τῆς πόλεως ταύτης, ἥς ἰ- σχυρὰ εἰσὶ τὰ τέγῃ, ἥς εὐφοροὶ εἰσὶν οἱ ἀγροί. Ἰέ- σον, δίκαιον εἶχετε λέγων ὅτι οἱ χριστιανοὶ μὲς ἀ- πέλωσαν πάντων τῶν νόμων τῆς δικαιοσύνης, καὶ ὅτι τὰ πάντα εἶν' ἐπιτετραμμένα ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας. Ἀλλὰ σιωπῶμεθα οὐχὶ φερόντες, σιωπῶ- μεθα μένοντες. Ἰδοὺ ἤδη οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν τῆς Καρ- κασσόνης, τοῦ Μοντεπελιέρου, τῆς Νευμασοῦ, τῆς Ἰζης, κινδύνουσι ζητοῦντες ἀσυλον καὶ αὐτοί. Ἄς τοῖς ὑποδείξωμεν ταύτην τὴν πόλιν. Ἄς γίνῃ ἑπαυ- λὶς προβάτων τὸ πρῶτον, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα τὰ πρόβατα ἃς γίνωνται ποιμένες, καὶ πρόβατα οἱ ποιμέ- νες, οἱ ἐν αὐτῇ διατάττοντες ἃς γίνωσιν οἱ ὑπήκοοι, καὶ ἡ ἑπαυλὶς ἃς μεταποιήσῃ εἰς φρούριον.

— Βενιαμὴν Ἰσαῦ, ὀμιλήσας ὡς ἀμαθὴς μὴ γνωρί- ζων οὐδὲ τὰς ἱεράς ἐξέλους, οὐδὲ τὴν ὄδον τῶν ἀστέρων, εἶπεν ὁ Ἰακώβ. Οἱ καιροὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ εἰσέτι δὲν ἐπληρώθησαν, καὶ ἡ διασπαρὰ τοῦ ἐπηγγέλλθη ἐπὶ χίλια ἔτη ἀκόμη εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ σκότους, εἰς τιμωρίαν αὐτοῦ διότι μέσος τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἀποσπασθὲν ἠκολούθησε τοὺς ψευθεῖς νόμους τοῦ Ναζοραίου, ὡς τὰ παιδία ἐνῶ εἰς τὸ σχολεῖον πορεύον- ται, διασπῶνται καὶ τρέχουσι πρὸς τοὺς καιροὺς τοὺς παρὰ τὴν ὄδον φουμένους. Δὲν λέγει ὁ νόμος ὅτι τὰ παιδία θέλουσιν ἀποδώσει τὸ ὄφλημα τῶν πατέρων, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τὸ τῶν ἀδελφῶν; Ἦμεῖς δὲ δὲν ἀπετίσωμεν εἰσέτι τῷ κυρίῳ τὸ ὄφλημα ὃ κατέλι- πον ἡμῖν οἱ πατέρες ἡμῶν. Σκεφθώμεν περὶ τῆς σω- τηρίας τῶν ἡμετέρων ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Ὁ Θεὸς θέλει ἐμπνεύσει τοῖς ἀλλοχοῦ ἡμῶν ἀδελφοῖς, τί τὸ

πρακτέον, καὶ εἴθε οἱ ἀφρονεῖς λόγοι σου μὴ ἀπέ- τρεψον τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἡμετέρων δια- κέψων τούτων.

— Σωθῶμεν λοιπὸν, ἀνέκραξεν ὁ Βενιαμὴν Ἰσαῦ, σωθῶμεν μόνον λοιπὸν, ἀλλὰ σωθῶμεν ἐντίμως, διὰ τῆς νίκης τῶν ὀπλων.

— Τίς ὀμιλεῖ περὶ πολέμου, εἶπεν ἀνυστὰς ὕψη- λόσωμος γέρον, ὅταν ὁ ἰσχυρὸς ἐν πολέμῳ μεταξὺ κρῶν, ἐκείνος οὐ ἢ κεφαλὴ μόνη δύναται νὰ ὀργα- νίσῃ ἀγέθιον ἀντιστάσεως, οὐ αἱ χεῖρες δύναται μόνον νὰ τὸ ἐκτελέσωσιν, εἶναι ἀπὸν, καὶ ἴσως ἀ- πόλετο εἰς τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ ἐπιχείρησιν. Οὐματῆτι εἶναι οἱ ὀμιλήσαντες οὕτω.

— Γάσπαρ, ἐκράξεν ὁ Ἰσαῦ μετ' ἀναξέοντος ἡδὴ Ουμοῦ, καὶ διακόπτων τὸν γέροντα. Ἦν υἱὸν σου Ματθίαν ἀνίττῃσαι, καὶ τολμᾷς νὰ ὀνομάσῃς ἄλ- λους οὐματῆτις! Καὶ ὑπάγχει εἰς καὶ μόνος μεταξὺ τῶν υἱῶν τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ ὑπεροπτικώτερος εἰς τοὺς λόγους, προπετέστερος εἰς τὰς πράξεις; Δὲν ἀπο- ἔλπει πρὸς πάντας ἡμᾶς μετ' ἀγερῶν περιφρονή- σεως, ἐν ᾧ γνωστὸν εἶναι ὅτι οὐδεὶς ἔχει στενωτέ- ρας αὐτοῦ σχέσεις μετὰ τῶν χριστιανῶν; Διὰ τίνας τεχνάσματα ἔπεισε τοὺς χριστιανοὺς νὰ λησρονή- σωσιν ὅτι εἶναι αὐτὸς ἐκ γένους καταρμέντου, ὅσπερ οἱ μὲν πάλαι νὰ τὸν δέχωνται ὡς ἱσπότην, οἱ δὲ εὐγενεῖς νὰ τῷ ἀνοίγωσι τὰς οἰκίας των ὡς εἰς ἀνδρᾶ ἐπίσημον; Καὶ, ὅπως οὐδὲν ἀποκρήψω, πῶς συνέλαβε τὴν ἀποτροπικαὶν ἐλπίδα νὰ γίνῃ σύζυγος κόρης χρι- στιανῆς; πῶς ἄλλως, εἰμὴ ὑποσχεθεῖς νὰ ἐγκατα- λείψῃ τὴν τίτην τῶν πατέρων του, ἴσως νὰ προδώ- σῃ τοὺς ἀδελφοὺς του ἐν τῇ στιγμῇ τῆς ἀνάγκης; Ἰσούχατον, Γάσπαρ· δὲν ἀπέθανεν ὁ υἱός σου. Ἄν ἄργῃ τόσον νὰ ἐπιστρέψῃ, διαπραγματεύεται, πί- στευσον, μετὰ τινος χριστιανοῦ μεγίστανος περὶ τῆς σωτηρίας του καὶ τοῦ ὄλεθρου ἡμῶν.

— Ὑψύδασι, ἀνέκραξεν ὁ Ἰέρων. Ὁ Ματθίας ἀ- πέθανεν, ἢ ὁ Ματθίας θὰ ἐπιστρέψῃ.

— Ὁ Ματθίας ἐπέστρεψε, πάτερ, εἶπε μερῶν κιον ἐκκιδεκαετῆς, ἱστάμενον πλησίον τοῦ γέροντος. Διήλ- θεν ἐμπρὸς τῆς θύρας τῆς συναγωγῆς, καὶ μοι εἶπεν· Ἄδελφε, θὰ εἶμαι ἐδῶ, ἄμα ἢ ὀγδόη κρυπῆρη· καὶ ἠθελούθη πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν πόλιν.

— Ναι, πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν πόλιν, εἶπεν ὁ Ἰσαῦ, πρὸς τὸ μέρος ὅπου κατοικεῖ ὁ πρόεδρος ἱερτρᾶνδῶς ὁ Νογαρέτος, καὶ ἡ θυγάτηρ του Κωνσταντία. Ὅστις ἔχει εἰς τὴν καρδίαν του πάθος ἄφρον ὡς ὁ Ματθίας, πρῆτιμᾷ τὰς γλυκαίας συνδιαλέξεις μετὰ νεάνιδος ἀπὸ τὰς ἐμψυθεῖς τοῦ λαοῦ συσκέψεις.

— Ἰσαῦ, εἶπε τὸ μερῶν κιον, διατὶ ὕψους τὴν φωνὴν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου; Ἄς ἐκείνος ἀέ ἔσωσεν ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς, θέλοντας νὰ ἀε φονεύσῃ διότι τοὺς ἐκακολόγησε τὴν μὲν πρῶτην φωνὴν τοὺς ἐπεισε διὰ τῆς γλυκύτητος τοῦ λόγου του, τὴν δὲ δευτέραν τοὺς ἐμάκρυνε διὰ τῆς βρώμης τοῦ τρημεροῦ του βρα- χίονος. Τοιαύτην τὸν ἀποδίδεις δικαιοσύνην;

— Σ' εὐχαριστῶ ἀδελφε, εἶπε φωνὴ ἡχηρὰ καὶ βραβεῖα. Δὲν ἐψεύσθη ὁ Ἰσαῦ, εἰπὼν ὅτι ἤμην εἰς τοῦ Κυρίου Βερτρᾶνδου τοῦ Νογαρέτου, καὶ ἴσως δὲν ἐ-

ψεύστη ἀκρόμη, εἰπὼν ὅτι ἐπροτίμησα ἐρωτικὴν συνδιέλειν ἀπὸ τὰς ἐμφροῦσις διασκέψεϊς μας. Ὅστις, ἀδελφοί, ἐγκαταλείπει τὴν πατρικὴν οἰκίαν ὅπως μὴ ἐπιστρέψῃ πλέον ποτὲ εἰς αὐτήν, δύναται νὰ στρέψῃ καὶ ἄπαξ τὴν κεφαλὴν εἰς τελευταῖον ἀποχωρητισμὸν. Ὅστις ἐγκαταλείπει πᾶσαν ἐλπίδα, δύναται ἐπίσης νὰ στρέψῃ ἄπαξ τὴν κεφαλὴν ὅπως τῆ στείσει ἔσχατον δάκρυ. Ἄλλ' ἀδελφοί. Ἡ ζωὴ μου ἀνέκει εἰς τὸ ἔθνος μου· εἰς ἐμὲ ἀνήκουσιν αἱ ὀλίψεις μου μόναι. Περὶ τῆς ἐντολῆς σας πρέπει νὰ σᾶς ἐμιλήσω. Ἀδελφοί· πολλὰς ἐκρούσα θύρας· ἠνεώχθη δὲ μία μόνη, ἡ τοῦ φρουρίου Βερδύνου ἐπὶ τῆς Γαρόννης. Ὁ ἰδιοκτήτης αὐτοῦ Ἰσαρνος ὁ Βελαρὸς μοὶ ἐνοικίασε τὸν πρῶτιστον πύργον τοῦ ἐπὶ ἑξ ἡμέρας, ἀντὶ διασχίλιον χρυσῶν σολιδίων τουλουσινοῦ νομισματός. Ἐπὶ ὅλων ταύτων τὸν χρόνον δυνάμεθα ἀποσυρθέντες ἐκεῖ ν' ἀντιστάμεν, διότι ἡ κατεδάφισις τοῦ πύργου καὶ ἡ πυρπόλησις προσέτι αὐτοῦ περιλαμβάνονται ἐντὸς τῆς συνθήκης, ἀν οἱ λησται Ποιμενίσκοι ἤθελον ἐλθεῖν νὰ μᾶς πολιορκήσωσι. Ἐξ ἡμέρας ἀρκοῦσιν ὅπως διαρρέσῃ ὁ χειμᾶρας αὐτὸς τῶν φονέων, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελλόντες τοῦ ἀσύλου ἐκείνου, θέλομεν ἐλθεῖν νὰ κατοικήσωμεν τὰς οἰκίας μας πάλιν, ἀν εἰς αὐτὴν ὑφίστανται, νὰ τὰς οἰκοδομήσωμεν ἀν καταδαφίσθησαν.

Ὁ ἥρεμος ἀλλὰ μελαγχολικὸς τόνος μεθ' οὗ ἐπρόφερον ὁ Ματθίας τὰς λέξεις ταύτας, ἐπάγωσε πᾶσας τὰς καρδίας, ἀν καὶ ἡ ἀγγελία ἦν ἔφερε περιεῖχε πιθανότητά τινα σωτηρίας, ἀπροσδόκητον εἰς τοὺς Ἰουδαίους. Ἄν ὁ Ματθίας εἶχεν εἰσέλθῃ, ἐλπίδα ἔχον στίβουσαν ἐπὶ τοῦ μετώπου, καὶ συμφορὰς ἀν τὰ χεῖλη τοῦ ἐπρόφερον λόγους, ὅλων αἱ καρδίαι θὰ ἐπληροῦντο ἐλπίδος. Ἄλλ' ὅταν ἐλπίδος μὲν ἐφῆρεν εὐαγγέλιον, ὁ ἴδιος δὲ ἦτον κατηρῆς καὶ καταδεδλημένος κατεβάλλετο ὅλων τὸ θάρρος.

— Ματθία, τῷ εἶπεν ὁ γέρον Ἰσαρνος, εἶναι αὐτὴ ἡ ἀρίστη ἐλπίς μας; — Ἦν ἀποτελέσματα ὅ ἀποδείξουν, ἀπεκρίθη ὁ Ματθίας μετὰ ταπεινότητος.

— Καὶ τί θὰ πράξῃς; ἀνέκραξεν ὁ Ἰσαῦ. — Ὅτι καὶ οἱ ἀδελφοί μου, ἀπεκρίθη ψυχρῶς ὁ Ματθίας εἰς τὴν ὁπωσούν αὐθάδη ταύτην ἐρώτησιν. — Ἀδελφοί, τῷ εἶπε κρυφίως τὸ μειράκιον, πάσχεις πολὺ.

— Ναθάν, τῷ ἀπεκρίθη ὁμοίως ὁ Ματθίας, θὰ παρηγορήσῃς σὺ τὸν πατέρα μας. — Ἐπειτα δὲ, ἀποσυρθεὶς εἰς μίαν γωνίαν, ἔμεινε βεβουλισμένος εἰς διαλογισμοὺς, ἐν ᾧ οἱ Ἰουδαῖοι ἀπεφάσιζον διὰ τὴν ἐπαύριον τὴν μετὰ παιδίων καὶ γυναικῶν καὶ μεθ' ὅλων τῶν θησαυρῶν τῶν ἀναχωρησάντων ἐν Βαρβόννης πρὸς τὸ φρούριον τῆς Βερδύνης.

Τὴν ἐσπέραν λοιπὸν τῆς ἡμέρας ἐκείνης μεγάλη ὑπήρξε κίνησις εἰς τὴν ὄδον τῶν Ἰουδαίων. Οἱ μὲν ἐφῆρτον ἀμάξιας, οἱ δὲ ἔσκατον τὰς ἡμίονους καὶ τὰ φαρτηγά, διότι τῶν εὐγενῶν ἔπιπον ἡ χρῆσις δὲν ἐπετρέπετο εἰς τοὺς Ἰουδαίους. Ἄλλ' οὐδαμῶς ἡ κίνησις δὲν ἦτο τασάτη· ὅσα εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πλουσίου Γάσπαρος. Προϊστάμενος ὅλων τῶν προπαρ-

σκευῶν αὐτὸς, μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ Ναθάν, ἔβριπτεν ἐνίοτε ὑποκεκλεμμένα καὶ τεθλιμμένα βλέματα ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ματθίαν, ὅστις ἐπὶ λίθου καθήμενος, εἰσιόπα, καὶ ὁμοίωζεν ἀκίνητον ἀγάλμα, ἐν μέσῳ τῆς μεγάλης ἐκείνης κινήσεως.

— Τέκνον, τῷ εἶπεν ὁ γέρον εἰς αὐτὸν προσελθὼν. Ἰδοὺ ἡ γενναϊότης ἦν εἶχες ὑποσχέθῃς· σὺ ὁ τῶσον ὑπερήφανος, τῶσον ἀνδρείος, τῶσον δραστήριος, μόλις ἤλθε μία δυστυχίας ἡμέρα, καὶ ἰδοὺ κατεβλήθη!

— Πάτερ, εἶπεν ὁ Ματθίας, ἡ ζωὴ μου σήμερον μοὶ ἀπεκαλύφθη· εἰμὶ ἀνάνδρος!

— Ὅχι, Ματθία, ἀνέκραξεν ὁ γέρον ὀπισθοδρομῶν εἶσαι παράφρων.

— Ὅχι, ὄχι πάτερ, εἶμαι ἀνάνδρος, διότι κλίνω τὸ μέτωπον ἐνώπιον ἐκείνων οὗς περιφρονῶ.

— Τί λέγεις, Ματθία; ὑπέλασθαι ὁ Γάσπαρ.

— Πάτερ, εἶπεν ὁ νέος, μὴ θέλῃς νὰ ἐξηγηθῶ, ἢ θὰ βλασφημήσω, καὶ εἰμὶ ἀνάξιος τούτου.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἠγέρθη ν' ἀναχωρήσῃ· ἀλλ' ἔμεινεν ἰδὼν ἐμπρὸς τοῦ τὸν Βερτράνδον Νογαρέτον καὶ τὴν θυγατέρα του Κωνσταντίαν. Ὁχρίστας δὲ, ἀπέβλεψεν ὡς ἐκτὸς ἑαυτοῦ πρὸς τὸν Νογαρέτον καὶ ἀνέκραξε·

— Τί μὲ θέλετε, κύριε; Σᾶς εἶπα ὅτι ὄχι.

— Γάσπαρ, εἶπεν ὁ Κύριος Νογαρέτος. Διάταξε τὸν υἱὸν σου νὰ ἔλθῃ μεθ' ἡμῶν πρέπει νὰ σᾶς ἐμιλήσω κρυφίως.

Τότε εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν μετὰ τοῦ Ναθάν, καὶ ὁ γέρον ἰσπότης ὁμίλησεν οὕτω πρὸς τὸν Ἰουδαῖον ἔμπορον.

— Γάσπαρ, τὸ πρῶτ' ὁ υἱὸς σου ἤλθε νὰ μ' ἐρωτήσῃ ἂν θέλω νὰ τὸν συνοδεύσῃ ἡ κόρη μου ὡς σύζυγός του, ὑποχόμενος νὰ σεβασθῇ τὴν πίστιν ταί. Ἰγὼ δὲ μετ' ὀργῆς τὸν ἐδίωξα. Ἄλλ' ἡ ὀργή μου διήρκεσε μέχρις οὗ στρέψας τοὺς ὀφθαλμοὺς, τοὺς ἔφερα πρὸς τὴν θυγατέρα μου, ἣτις ὠχρὰ, τρέμουσα, ἀπηλπικισμένη, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας μου καὶ τοὺς κατεφίλει. Τότε ἀνεκάλεσα τὸν υἱὸν σου, διότι ἡ σύζυγος ἣτις μοὶ εἶχε δώσει τὴν Κωνσταντίαν, ἐπίσης ἀπέιχεν ἀπ' ἐμοῦ, ὅσον ὁ Ματθίας ἀπέιχε τῆς κόρης μου, καὶ ἐγὼ, ἀψηφίσας τὴν πατρικὴν κατάραν, εἶχον ἐνωθῆ μετ' αὐτῆς. Ἄν ἐγήρασα, δὲν ἐλησμονήσα ὅμως τὰ αἰσθήματα τῆς νεανικῆς ἡλικίας μου, καὶ ἂν εἶδα ἀπερχόμενον τὸν υἱὸν σου καὶ τὴν θυγατέρα μου κλαίουσιν, ἀνεπόλησα ὅτι καὶ ἐγὼ εἶχον χύσει ποτὲ ὅμοια δάκρυα, καὶ τοὺς ἠλέησα. Ἀνεκάλεσα λοιπὸν τὸν υἱὸν σου καὶ τῷ εἶπα. Ματθία, ἀφῆς τῶν πατέρων σου τὴν θρησκείαν, γενεῶν χριστιανός, καὶ ἡ κόρη μου γίνεται σύζυγός σου.

— Κατηραμένος αὐτὸς, ἀνέκραξεν ὁ Γάσπαρ, κατηραμένη καὶ ἡ γενεά του, ἀν ποτὲ ἐδέχετο!

— Βλέπεις, Κύριε; εἶπεν ὁ Ματθίας μετὰ μικροῦ μειδιήματος.

— Οὐδὲ ἐδέχθη, ἐπρόσθεσαν ὁ Κύριος Νογαρέτος, ἀλλ' ἀνεχώρησεν.

— Καλῶς, παιδίον, εἶπεν ὁ Γάσπαρ· ἡ πίστις τῶν πατέρων σου εἶναι βαθείως ἐββίλωμένη εἰς τὴν καρδίαν σου. Ἐβλογητὸς ὁ Κύριος.

— Ὅχι, πάτερ, δὲν εἶναι ἡ πίστις μου ἰσχυρὰ, ἀλλ' ἡ καρδία μου εἶναι ἀνάνδρος.

— Τί ἐνοεῖς; ἀνέκραξεν ὁ Γάσπαρ ἐκπληττόμενος.

— Ἐγὼ θὰ σοὶ τὸ ἐξηγήσω, εἶπεν ὁ γέρον ἰσπότης. Ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ τοῦ Ἰσραὴλ περιφρονεῖται ἀπὸ τὴν καρδίαν τοῦ υἱοῦ σου, καὶ ὅμοιος δὲν θέλει νὰ τὸν ἐγκαταλείψῃ. Δὲν τὴν ἀναγκαιτίζει ὁ φόβος τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ σου, ἀλλ' ὁ φόβος τῆς ὀργῆς τοῦ πατρὸς του. Ἀψηφῆς τοὺς κεραινοὺς τοῦ ὑμετέρου Ἰερουσαλὰ, ἀλλὰ δὲν τολμᾷ νὰ ἐκτεθῇ εἰς τοῦ λαοῦ τοῦ τὴν κατηγόρειαν.

Ὁ Γάσπαρ ἀπέβλεψε πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ μετ' ἐκπλήξεως, καὶ παροργιζόμενος μὲν διότι ἀπισκίρτα τῆς προπατορικῆς πίστεως, ἀλλὰ χαίρων διὰ τὴν ὑποταγὴν τοῦ εἰς τὴν πατρικὴν δύναμιν.

— Ἰδοὺ, τῷ εἶπε τεθλιμμένος, ποῦ σ' ἔφεραν αἱ συμβουλαι τῶν χριστιανῶν.

— Τῶν χριστιανῶν! ἀνέκραξεν ὁ Ματθίας. Περιφρονῶ τὴν ἐδικὴν μας θρησκείαν, ἀλλὰ περιφρονῶ καὶ τὴν ἐδικὴν των. Ἄν ἐπαύσα πιστεύων εἰς τὸν Μωϋσῆν, δὲν πιστεύω δι' αὐτὸ εἰς τὸν Πέτρον. Ἡ καρδιά μου δὲν κλίνει ἐνώπιον οὐδὲ τοῦ ἐνός, οὐδὲ τοῦ ἐτέρου.

Τοιαῦτα ἦσαν τὰ αἰσθήματα ἃ παρήγαγεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Ματθία ἡ συνεχὴς αὐτοῦ σχέσις μετὰ τῶν δύο ἀντιπάλων ἔθνων, καὶ τοιαύτη ἀδιανοητικὴ ἦν τὸ πρῶτον τῶν ἀνηκούστων ἐγκλημάτων ὅν ἐγένοντο πολλὰκις ἐνοχα ἐκάτερα τῶν μερῶν. Οἱ δύο γέροντες ἀπέβλεψαν ἐν ἐκστάσει πρὸς τὸν Ματθίαν, καὶ ἡ Κωνσταντία ἤρρισε νὰ κλαίῃ.

— Τί πιστεύεις λοιπὸν, παιδίον; εἶπε κατηρῆς ὁ Γάσπαρ.

— Πάτερ, ἐπίστευσα εἰς ἐμὲ, ἐπίστευσα ὅτι ἐδυνάμην νὰ γίνω πολεμιστὴς περιήρητος, φέρων τὸ ἔξος καὶ τὴν λόγχην, ὅτι ἤθελον γίνεαι θαυμαστὸς παρὰ τοῖς ἀνθρώποις· ὅτι καὶ ἐγὼ ἤθελον κατέχει ἐπὶ τῆς γῆς θέσιν μετὰ τῶν ἰσχυρῶν καὶ μετὰ τῶν μεγάλων· καὶ ἐξ ἐναντίας, ἰδοὺ πρέπει νὰ ὑποκύψω εἰς τὴν κατάραν τῆς γενετῆς μου, χωρὶς νὰ δύναμαι νὰ τὴν ἀφυψύγω. Λέγεις νὰ γίνω χριστιανός, κύριε Νογαρέτε, καὶ δὲν βλέπεις ὅτι καὶ ἂν βαπτισθῶ, ὑπὸ τὸ ὕδωρ τοῦ βαπτίσματος, ἤθελον ἀντὶ μιᾶς δύο δρέψαι περιφρονήσεις, τὴν περιφρόνησιν καὶ τὴν ἀρὰν τῶν ἐμῶν, οὔτινες θέλουσι μὲ καλεῖ ἀποστάτην, τὴν περιφρόνησιν τῶν σῶν, οὔτινες ἀκροῖς τοῖς χεῖλεσι θέλουσι μὲ καλεῖ ἀδελφόν των, οὐχὶ δὲ καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ των, καὶ ὑπερπάντα τὴν περιφρόνησιν ἐμοῦ αὐτοῦ. ὅστις ἐγκατέλιπον θρησκείαν ἢ δὲν πιστεύω, δι' ἄλλην ἢ δὲν πιστεύω ἐπίσης, καὶ ἐγκατέλιπα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς μου ἐν τῇ στιγμῇ τοῦ κινδύνου.

— Νὰ τοὺς ἐγκαταλείψῃς, εἶπεν ὁ Νογαρέτος, δὲν εἶναι χειρότερον τοῦ νὰ μὴ πράξῃς ὑπὲρ αὐτῶν τίποτε, ὡς ὁ ἔσχατος μεταξὺ των, ἀντὶ ὡς πρῶτος νὰ ἐνεργήσῃς ὑπὲρ σωτηρίας των.

— Ἄν ἀποθάνωσι, ὅ ἀποθάνω, εἶπεν ὁ Ματθίας. Πρῶτον δὲν δύναται τίποτε νὰ ζῆτήσῃσι παρ' ἐμοῦ. Ἄν ἡ τύχη μοὶ ἐδώκε βραχίονα βοιωκόλεον, κα-

πλὴν ἰσχυρῶν, πνεῦμα φιλάδελφον, δυστυχία δι' ἐμὲ εἶναι τοῦτο, καὶ δι' αὐτοὺς δὲν εἶναι εὐτύχημα. Ὅχι, δὲν θέλω καταβάλλει ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ἀδελφῶν μου ἀγῶνας οὗς θέλουσιν ἀνταμείβει δι' ἀγόνου ὑπολήψεως μόνον, καὶ ἴσως δι' ἀγενοῦς φθάνου.

— Τί θέλεις λοιπὸν παιδίον; ἠρώτησεν ὁ Γάσπαρ.

— Ἦ! δὲν μ' ἐνοεῖτε, ἀνέκραξεν ὁ Ματθίας, θέλω, ὅτι εἶναι ἀδύνατον, νὰ γίνω ἀνθρώπος μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, καὶ οὐδεὶς νὰ μὴ δύναται νὰ εἴπῃ, ὅταν λαμπρύνω τὸ ὄνομά μου, ὅτι εἰναὶ ὄνομα δούλου, ἢ ὄνομα ἀποστάτου. Ἀφετέ με· θέλω ν' ἀποθάνω.

— Ἔστω, εἶπεν ὁ Νογαρέτος. Σοὶ προτείνω τρέπον τοῦ νὰ καταταχθῇς μεταξὺ τῶν χριστιανῶν διὰ πράξεις ἣτις νὰ ἐπισύρῃ ἐπὶ σὲ τὴν εὐλογίαν τῶν Ἰουδαίων, καὶ νὰ μὴ δύναται νὰ ὀνομασθῇ ἀνάνδρῃς ὑπὸ οὐδενός. Μ' ἐπρότεινας νὰ ὑπερασπίσω τὸ ἔθνος σου κατὰ τῶν Ποιμενίσκων, καὶ σοὶ ἠρνήθην. Λοιπὸν σοὶ ὁμῶς εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἰς τὴν πίστιν μου, ἂν γίνῃς χριστιανός, ὅτι ἡ Ναρθὼν γίνεται ἀσύλον τῶν συμπατριωτῶν σου, καὶ ὅτι δὲν θὰ τὴν ἐγκαταλείψουσιν ὡς φυγάδες, ἀλλ' ὅτι θὰ τοὺς ὑπερασπισθῶ ὡς ἤθελον ὑπερασπισθῆ τοὺς χριστιανούς. Τὴ βάπτισμά σου θέλει ἐκτείνει ἐπ' αὐτοὺς τὴν προστασίαν μας. Δὲν θέλετε διασπαρῆ καὶ πλανᾶσθαι ἐκτὸς τοῦ τόπου, ζητοῦντες ἀσύλον ἀμφίβολον καὶ ἐφήμερον. Μὲ βλέπεις καὶ τρομάζεις διὰ τὴν πρότασίν μου; Ματθία, ἡ ὑπεροψία σου δὲν ἐννοεῖ ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ συγκαταβῶ μέχρι παρακλήσεως πρὸς σέ. Ἄλλὰ μίαν μόνον λέξιν ἀρκεῖ νὰ σοὶ εἴπω, καὶ ἂν δὲν τὴν ἐνωσῆς, ὁ πατήρ σου, εἰμὶ βέβαιος, ὅθ' τὴν ἐνωσῆς.

Ἡ θυγάτηρ μου μοὶ ὅμωσεν ὅτι ὅ ἀποθάνῃ.

Ἡ Κωνσταντία, ἀκίνητος μένουσα ἕως τότε, ἐβρίβη εἰς τὰς ἀγάλας τοῦ πατρὸς τῆς, καὶ τὰ δάκρυά τῆς ἔβρεχον τὰς παρειάς του.

Ἄλλ' οἱ τρεῖς Ἰουδαῖοι δὲν ἀπεκρίνοντο.

— Νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πίστιν μας! εἶπε σκεπτικῶς ὁ Γάσπαρ.

— Ἄλλὰ διὰ νὰ σώσῃ τὸ γένος μας, πάτερ, εἶπεν ὁ Ναθάν.

— Παιδίον, εἶπεν ὁ γέρον Γάσπαρ, πρέπει λοιπὸν νὰ πιστεύσω ὅτι ἀπωλέσθης καὶ σὺ δι' ἐμέ; εἰσαι καὶ σὺ προδότης, καὶ πρέπει δύο ἀράς νὰ προφέρω ὡς ἀποχωρητισμὸν τῆς ζωῆς;

— Τὸ βλέπεις, χριστιανέ, εἶπεν ὁ Ματθίας. Θὰ μὲ καταρασθῶσιν ἐάν τοὺς σώσω, ὅθ' μὲ ὀνομάσωσι προδότην.

— Γάσπαρ, εἶπεν ὁ Νογαρέτος, δὲν ἔχεις δικαίωμα ν' ἀποφασίσῃς μόνος περὶ πράγματος τοσοῦτον σπουδαίου. Πρῶτονται περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ ἔθνους σου· ἐκεῖνο πρέπει ν' ἀποφασίσῃ, καὶ θὰ τὸ συμβουλευθῶ.

Ἡρὸ πολλοῦ ἤδη ὑπόκωφος ὀρθρὸς ἀνιγγαλλεν ὅτι τὸ πλῆθος εἶχε συνέλθει περὶ τὴν οἰκίαν τοῦ Γάσπαρος. Οἱ πλείστοι τῶν Ἰουδαίων μαλόντες παρὰ τοῦ Ἰσαῦ, ὅτι ὁ Νογαρέτος ἦτον ἐντὸς τῆς οἰκίας, κινούμενοι ὑπὸ τῶν λόγων αὐτοῦ, καὶ ἐνθυμούμενοι τοῦ Ματθία τὴν ἀθυμίαν, ἐπίστευον ὅτι ὑπάρχει προδοσία, καὶ ἤθελον νὰ τὴν προλάβωσιν ἢ νὰ τὴν

τιμωρήσωσιν. Ἦδη κραυγαί τινες ἤγειροντο, ὅταν ὁ Νογαρέτος, προβάς μεταξὺ τοῦ τεταραγμένου πληθους ὤψισε τὴν φωνήν, καὶ ὠμίλησεν ἐπισήμως.

— Παιδες Ἰσραὴλ, θὰ φύγετε, ἀλλ' ἡ σφραγὶς δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὴν φυγὴν σας. Θὰ ἐγκλεισθῆτε εἰς φρούριον. Ἀλλὰ τὸ φρούριον ἐκεῖνο δὲν δύναται ν' ἀντιστῇ κατὰ τῶν Ποιμενίσκων ἂν σὰς πολιορκήσωσιν. Ἡ Ναρθὼν εἶναι ἀκαταμάχητον ἀσυλον, καὶ σὰς εἶναι προσιτὸν εἰσέτι, ἀλλ' ἐπιμῆξ συνθήκη, ἐπὶ τῇ συνθήκῃ ν' ἀρνηθῆ ὁ ἀδελφός σας Ματθίας τὴν πίστιν τῶν προγόνων του, καὶ νὰ γίνῃ χριστιανός. Τότε σὰς ὀμνύω, ὡς ἰσπότης, νὰ σὰς ὑπερετίσω ὡς τοὺς ἀδελφούς τοῦ υἱοῦ μου, διότι τότε θὰ τὸν ὀνομάσω υἱόν μου.

Αἱ λέξεις αὗται μεγάλην χαρὰν ἐπροξένησαν εἰς τὸ πλῆθος, καὶ τινες φωναὶ ἀνέκραζον.

— Καὶ ὁ Ματθίας ἀναμφισβότως δέχεται;

— Ὅχι, εἶπεν ὁ Γάσπαρ, παρεμβαίνων αἰφνιδίως. Ὁ Ματθίας δὲν δέχεται.

— Ἐπικαλεῖται τὴν κρίσιν σας, εἶπεν ὁ Νογαρέτος.

— Δύνασθαι νὰ καταδικάσῃτε ἓνα τῶν ἀδελφῶν σας, εἶπεν ὁ Γάσπαρ, νὰ γίνῃ προδότης;

— Ὅστις σὴν τὸν ἀδελφούς του, ἀνέκραξεν ὁ Ναθάν, εἶναι ἄξιός νὰ κληθῆ ὅπως ὑπὸ τῶν σωθέντων; Μάρτυρα θὰ τὸν ὀνομάσω.

— Βεβαίως, ὑπέλαβεν ὁ Ἡσαῦ, σαρδονικῶς μειδιῶν. Ἡ θυσία αὕτη τόσον δυσχερὴς θέλει εἶσθαι εἰς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὥστε μόνος ἐκεῖνος ἔχει ψυχὴν ἱκανῶς ἰσχυράν, ἵνα ὑπομείνῃ τὴν δοκιμασίαν ταύτην. Διότι δὲν πρέπει νὰ τὸ λησμονώμεν· οἱ ἄνθρωποι εἶναι φύσει ἀγάμιστοι· καὶ ἴσως εὐρεθῶσι τινες μεταξὺ ἡμῶν, κηρύττοντες ὅτι ἡ θυσία αὕτη ἐγένετο οὐχὶ πρὸς σωτηρίαν ὑμῶν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ ἐρωτός του, ὑπὲρ τῆς κήρης τοῦ χριστιανοῦ, ἐν ᾧ οἱ χριστιανοὶ θέλουσι πιστεῦσαι ὅτι ἡ ἀρνησιθρησκεία αὕτη εἶναι πρόσχημα μόνον, εἶναι ἀνακτόρος δόλος πρὸς σωτηρίαν αὐτοῦ καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ. Ἀλλ' ὁ Ματθίας θέλει περιφρονῆσαι τὰς συκοφαντίας ταύτας, καὶ ἡ σωτηρία τῶν ἀδελφῶν του θέλει κατισχύσει ἐν τῇ καρδίᾳ του τῶν τοιαύτων θεωριῶν.

— Καλῶς, ἀδελφέ, εἶπεν ὁ Ματθίας, μοὶ διέγραψας τὸ καθήκόν μου.

Ἡ Κωνσταντία ἐσφιγξε σπασμωδικῶς τὴν χεῖρα τοῦ Ναθάν, ὅστις ἀνέκραξε.

— Οἱ σοφοὶ μεταξὺ ὑμῶν πρέπει νὰ τῷ τὸ διαγράψωσιν. Ἐκείνοι ἄς ὀμιλήσωσι.

— Καὶ ἄς ὀμιλήσωσι μεγαλοφώνως, εἶπεν ὁ Ματθίας, καὶ ὁ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου, Σολομών βὲν Σολομών, μὲ συμβουλεύεις ν' ἀφήσω τὴν πίστιν μου διὰ νὰ σώσω τὸν λαόν σου;

— Εἰς οὐδένα δύναμαι νὰ δώσω τοιαύτην συμβουλήν, εἶπεν ὁ μέγας Ραββίνος.

— Καὶ σὺ, Ἰακώβ;

— Ἔργον τῆς συνεδρισεώς σου.

— Καὶ σὺ Σαμουὴλ;

— Ὁ νόμος καταράται τοὺς ἀρνησιθρήσκους, καὶ εὐλογεῖ τοὺς μάρτυρας.

Μετὰ ταῦτα ὁ ἕκαστος τῶν δώδεκα γερόντων τῶν καλουμένων σοφῶν, ἐρωτηθεὶς ἀλλαδιαδόχως, ἀπάντησε διὰ διεκφυγῶν, μὴ τολμῶν νὰ δώσῃ εἰς οὐδένα ἀναφανδὸν τὴν συμβουλήν τοῦ ν' ἀρνηθῆ τὴν θρησκείαν του, λυπούμενος δὲ ἐνδομύχως ὅτι δὲν τὴν ἤρνετο.

— Λοιπὸν, ἀδελφοί, εἶπεν ὁ Ματθίας, ἀναχωροῦμεν. Δὲν ἔχω τοσοῦτον ἰσχυρὴν τὴν ψυχὴν, ὥστε νὰ φέρω τὸ βῆμας πρόξενος ἢ οὐδεὶς τολμᾷ νὰ μοὶ συμβουλεύσῃ. Χαίρετε, Κύριε Νογαρέτε. Λοιπὸν Ἑβραῖος ἐγεννήθη, Ἑβραῖος ὁ ἀπαθάνω. Ὁ ἀποθάνωμεν, ἀδελφοί, ἐξήκολούθησεν ἔπειτα μετὰ λαμπρᾶς φωνῆς, ἀπειτινόμενος πρὸς τοὺς συμπατριώτας του. Ὁ ἀποθάνωμεν, καὶ πάτερ, θὰ μ' εὐλογήσῃς.

Τὸ πλῆθος ἀπεσύρθη τότε, σιωπηλόν, καὶ ὁ Νογαρέτος ἀνεχώρησε μετὰ τῆς θυγατρὸς του, ἣτις ἐξερχομένη, εἶπε κορυφίως πρὸς τὸν Ναθάν.

— Πρέπει νὰ σ' ὀμιλήσω.

Ὅταν δ' ἦλθεν ἡ εἰσέπρα, δώδεκα ἀπεσταλμένοι ἐλόθοντες ἐκ μέρους τῶν δώδεκα σοφῶν τοῦ ἔθνους, παρεκίνουν τὸν Ματθίαν νὰ δεχθῆ τὸ βάπτισμα. Ἀλλ' ὁ Ματθίας τοὺς ἀπέπεμψε, καὶ εἶπε πρὸς τὸν πατέρα του.

— Τοὺς βλέπετε πάτερ; Θέλουν νὰ ἐξαγοράσωσιν τὴν σωτηρίαν τὴν διὰ τῆς κατασχύνῃς μου. Ἢ ἀρὰ ἐπ' αὐτοῖς! Ἀρὰ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀνθρώπους, ἢ Ἰουδαίους ἢ Χριστιανούς! Αἰσχρὸν καὶ οὐτιδανὸν γένος εἶναι τὸ τῶν ἀνθρώπων.

— Δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι εἶναι οὐτιδανὸν γένος; εἶπε φωνὴ γυναικεία πλυσίον τοῦ Ματθίου. Καὶ ἄλλοι διὰ τὴν ὑπόληψιν τοῦ γένους τούτου συντρίβεις τὴν καρδίαν, καταστρέφεις τὴν ὑπαρξίν τῶν ἀγαπώντων σε. Διὰ νὰ μὴ σὲ προσοδάλλωσιν εἰς τοὺς λόγους τῶν, θέλεις νὰ σὺ σὰς τὴν μόνην φωνὴν ἣτις θέλει σὲ παρηγορεῖ. Καὶ διὰ νὰ μὴ ἐκτεθῆ τὸ ὄνομά σου εἰς τὴν συκοφαντίαν τῶν μὲν καὶ εἰς τὴν εἰρωνίαν τῶν ἄλλων, τοὶς ῥίπτεις ἐρμαιὸν τὴν εὐτυχίαν σου, τὴν ζωὴν σου, τὸ μέλλον σου! Ἀθλιότης καὶ ἀνευθρία! Ματθία, γυνὴ εἶμαι, ἀλλ' ἀνδρειότερα σου. Μεταξὺ τῆς ἀρχῆς τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ αἰσθηματός μου, μεταξὺ τῆς περιφρονήσεως τῶν ἐμῶν καὶ τῆς ἡμετέρας εὐδαιμονίας, μεταξὺ τοῦ μίσους καὶ τῶν ὑπονοιῶν τῶν συμπατριωτῶν σου, καὶ τῆς ὑπόληψεως σου καὶ μόνου, δὲν ἔμεινα ἀμφίβροπος. Ἰδοὺ ἐγὼ εἶμι σύζυγός σου, καὶ ἐτοίμη νὰ σ' ἀκολουθήσω.

— Κωνσταντία! . . . Κωνσταντία! . . . ἀνέκραξεν ὁ Ματθίας, βλέπων ὄλιγος ἐκπεπληγμένος πλυσίον τοῦ τὴν νέαν κόρην ὑπὸ τὰ ἐνδύματα τοῦ Ναθάν. Βῆσαι λοιπὸν ἄγγελος, εἶσαι φῶς τοῦ οὐρανοῦ!

— Ὅχι, Ματθία, εἶπεν ἡ Κωνσταντία, εἶμαι γυνὴ ἀγαπῶσα.

Ἐντὸς τῆς νυκτὸς ὅλοι οἱ Ἰουδαῖοι τῆς Ναρθῶνος ἀνεχώρησαν ἐν σπουδῇ, καὶ τινες μετὰ ταῦτα ἡμέρας, διαφυγόντες τοὺς Ποιμενίσκους διὰ τῆς ταχύτητος τῆς πορείας των, ἦσαν κεκλεισμένοι ἐντὸς τοῦ πύργου τοῦ Βερδύνου, ἐπὶ τῆς Γαρόννης, χεῖλοι περὶ τὸν ἀριθμὸν, ἄνδρες, γυναῖκες, γέροντες καὶ παιδία. Ἐκεῖ ἡ Κωνσταντία ἐδείχθη εἰς τοὺς Ἰουδαίους

ὡς γυνὴ τοῦ Ματθίου, καὶ ὁ μέγας Ραββίνος Σολομών βὲν Σολομών, τὴν παρεδέχθη εἰς τὴν συναγωγὴν. Ἐν τούτοις δ' οἱ Ποιμενίσκοι, μαθόντες τὸ καταρτίον τοῦ τῶν Ἑβραίων, καὶ ἐπὶ προμάσει ὅτι ἔσχατον βεβήλωος μετ' αὐτῶν μίαν χριστιανὴν, ἐκινήθησαν κατὰ τοῦ πύργου τοῦ Βερδύνου, καὶ τὸν ἐπολιόρησαν. Ἀλλ' ὁ Ματθίας εἶχε πάλιν ἀναδειχθῆ τοιοῦτος ὁπίως ἦν πρότερον, καὶ διὰ νὰ ὑπερασπισθῆ τὴν γυναικά του, ἐτόλμησεν ὅ,τι δὲν ἐτόλμη νὰ γίνῃ διὰ τὴν κατακτίσῃ, ἐτόλμησε νὰ ἀγωνισθῆ πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἔθνους του. Οἱ ποιμενίσκοι ἐστησαν ἰσχυράς μηχανάς, καὶ ἤρριξαν ἀδικακίως τὰς κατὰ τῶν τειχῶν προσβολάς. Ἀλλ' ἡ λατινικὴ ἔχον παρὼν πανταχοῦ, τοὺς ἐρήμυνεν ἀπὸ τὰ τείχη, τοὺς ἐρρίπεν εἰς τὰς τάφρους, τοὺς ἐδίωκεν εἰς τὴν πεδιάδα, καὶ κατέστρωσεν αὐτὴν μετὰ πτώματά των. Μετ' αὐτὸν δὲ ὁ Ἡσαῦ ἦτον ὁ δεικνύων φοβερωτέρων ἀνδρείων, καὶ οὐ ἡ φωνὴ εἶχε τὴν περισσοτέραν μετ' ἐκείνων βαρύτητα ἐντὸς τῶν βουλῶν. Οἱ Ποιμενίσκοι ὄμως δὲν ἀπώδουν, ἀλλὰ καθ' ἑκάστην τοῖς ἤρχοντο νέαι βοήθειαι, προσκαλούμεναι ἀπὸ τὴν ἐλπίδα τῶν ἀπειρόντων λαφύρων ἃς ἤξευραν ἐγκεκλεισμένα ἐντὸς τοῦ φρουρίου.

Αἱ προσβολαὶ ἐπολλαπλασιάζοντο, καὶ τὰ ἀδικακίως ἀφρόντα νὰ στίβῃ ληστῶν, δὲν ἄφνον οὐδὲ στιγμὴν ἀναψυχῆς εἰς τοὺς πολιορκουμένους. Μάτην οἱ περίοικοι ἄρχοντες, ὧν οἱ λησταὶ ἐλεγκάτου τὰς γαίας, ἐπροσπάθουν νὰ τοὺς πείσωσιν ὅτι ἡ πολιορκία των δὲν ἔχει ἐπιτυχίαν ἐλπίδα. Οἱ Ποιμενίσκοι τοὺς ἀπεκρίνοντο αὐθαδέως ὅτι προφανὲς εἶναι τόσον ὀλίγον φροντισμοῦ περὶ τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ, ὅταν συγκρατεῖσθε ν' ἀφήσωσι μίαν κόρην χριστιανὴν εἰς τὰς χεῖρας τῶν υἱῶν τοῦ Σατανᾶ. Οἱ δὲ προύχοντες, φοβούμενοι μὴ αὕτη ἡ περὶ ἀδιαφορίας κατηγορία χρησιμεύσῃ τοῖς ποιμενίσκοις ὡς πρόσκαις κατ' αὐτῶν τῶν ἰδίων, ἀνεχώρουν, καὶ κατεκλείοντο εἰς τὰ φρούρια των. Ἀλλ' ἐν τούτοις ἡ πρόφασις αὕτη τῶν ποιμενίσκων ἐφάσε διὰ τινῶν ἀχρημάτων μέγχι τῆς ἀκοῆς τῶν πολιορκουμένων Ἰουδαίων. Ἐκτότε ὁ Ματθίας παρετήρησεν ὅτι οἱ συμπατριῶταί του, καὶ τοὶ ἐξοκλουθῶντες σέβας καὶ ὑπόληψιν νὰ ἐπιδικῶσιν πρὸς αὐτὸν, τὴν σύζυγόν του ὄμως ἐβίωσαν μετὰ βλεμμάτων μίσους καὶ ἀποτροπῆς. Τέλος μίαν ἡμέραν, καθ' ἣν ἡ προσβολὴ ἀπέδη φονικότερα καὶ πεισματωδέστερα, ἐνῶ ὁ Ματθίας συνίετα πάλιν τοὺς πολεμιστὰς ἐπὶ τῶν πύργων, συμψύλλων συνεκροτήθη ὑπὸ τοῦ Ἡσαῦ.

— Ἀδελφοί, εἶπε, λυποῦμαι ἐγείρων τὴν φωνὴν κατὰ τοῦ ἀνδρειότερου τῶν πολεμιστῶν μας, κατὰ τοῦ ἀνθισταμένου ὡς ὁ σκόπελος, καὶ ὁρμῶντος ὡς ὁ κεραυνός. Ἀλλ' ὄλιγοι αἱ δυστυχίαι μας; ἀπ' αὐτοῦ προέρχονται. Ἐδύνατο νὰ μᾶς σώσῃ, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησε. Δὲν κατεδέχθη νὰ μεταχειρισθῆ δόλον, ὃν ἕκαστος ἤθελε θεωρήσῃ ὡς τὸ μάρτυριον τοῦ Μακαβαίου, ὡς τὸν ἱερὸν δόλον τῆς Ἰουδαίας. Ἀλλ' οὐτε ἡ εὐγνωμοσύνη οὐτε ὁ θαυμασμός ἡμῶν δὲν τὸν ἐπεισαν νὰ δεχθῆ τοὺς σαρκασμούς τινῶν χριστιανῶν. Ἢ πάλιν τῶν υἱῶν τοῦ Ἰσραὴλ εἶναι δι' αὐτὸν μικρο-

τέρου λόγου ἀξία ἀπὸ τὴν περιφρόνησιν τῶν Χριστιανῶν. Μᾶς παρέσυρεν ἐνταῦθα, καὶ ἂν ἔφερε μετ' αὐτοῦ τὴν ἀνδρείαν του, ἔφερε ὄμως καὶ κίνδυνον ἀνώτερον τῆς ἀνδρείας του. Ἄν ἡ κόρη τοῦ Νογαρέτου δὲν ἦτον ἐνταῦθα, πρὸ πολλοῦ οἱ ποιμενίσκοι θὰ εἴχον ἐγκαταλείψει τὰ τείχη ταῦτα, καὶ θὰ ἐνωζόμεθα. Ἄς τοὺς ἀποδώσωμεν τὴν χριστιανὴν, καὶ οὐδὲν ἔχομεν νὰ φοβηθῶμεν πλέον.

— Ἀλλ' εἶναι Ἰουδαία τώρα, ἀνέκραξεν ὁ Γάσπαρ.

— Λοιπὸν ἂν εἶναι Ἰουδαία, ἄς ἀφοσιωθῆ ὑπὲρ τῆς ὄλων σωτηρίας, καὶ ἄς ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ φρούριον τοῦτο. Ἄν εἶναι ἀληθῶς ἀδελφὴ μας, δὲν θέλει διαστᾶσαι. Προτείνετε τὴν θυσίαν ταύτην εἰς ἐκάστην τῶν γυναικῶν μας, καὶ οὐδεμία θέλει διαστᾶσαι νὰ θυσιασθῆ ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας. Διότι ἐκεῖναι εἰσὶν ἀληθῶς θυγατέρες τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ δὲν προσποιονταὶ ψευδῆ θρησκείαν.

— Καὶ ἂν ἀρνηθῆ; εἶπεν ὁ Γάσπαρ.

— Τότε, εἶπεν ὁ Ἡσαῦ, ἡ πίστις τῆς εἶναι ψευδῆς, καὶ πρέπει νὰ τὴν ἀπορρίψωμεν ἀφ' ἡμῶν.

— Ἀληθῆς, εἶπεν οἱ γέροντες.

Καὶ ὁ Γάσπαρ ἐπεφορτίσθη ν' ἀναγγεῖλῃ τοῦτο εἰς τὸν υἱόν του, καὶ νὰ φέρῃ τὴν ἀπόκρισιν εἰς τὴν συνέλευσιν. Ὅταν δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν ἣτις ἦτον ἡ κατοικία αὐτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του, ὁ Ματθίας ἐκοιμάτο, ἡ δὲ Κωνσταντία κλημένη ἐπὶ τῶν ἀχρύων τῆς κλίνης, τὸν ἐθεώρει ἀσκαρδαμυκτί.

— Ὁ γάταρ, εἶπεν ὁ γέρον, εὐλογητός ὁ κύριος ὅτι ὁ Ματθίας κοιμάται, διότι ἔχω νὰ σ' εἰπῶ πράγματα δι' ἃ ἤθελεν ἐκμανῆ ὡς πιναλέος λέων, ἐάν τὰ ἦκουε.

— Τὰ ἤξερῶ, πάτερ, εἶπεν ἡ Κωνσταντία. Ὁ Ναθάν μοὶ τα εἶπεν. Ἐκπλαγείς εἶμι συνεκροτεῖτο συνέλευσις χωρὶς νὰ εἶναι παρῶν ὁ Ματθίας, καὶ ὅτι ὁ Ἡσαῦ τὴν συνεκράτει, ὑπώπτευσεν ὅτι ἦτον βεβιωρηγία τις τοῦ μίσους του κατ' ἐμοῦ, καὶ οὕτω παρεμύνησε καὶ ἔμαθε τὸ μυστήριον τῶν διασκέψεών σας.

— Καὶ τί θὰ πράξῃς, θυγάτερ; εἶπεν ὁ γέρον.

— Τοῦτο θὰ τὸ εἰπῶ εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν σοφῶν σας, ἀπεκρίθη ἡ Κωνσταντία. Ἄς ὑπάγωμεν.

Καὶ ἐγεγῆσθα, ἐφίλησε τὸ μέτωπον τοῦ ἀνδρός της, καὶ διευθύνθη πρὸς τὴν αἴθουσαν τῶν διασκέψεων. Οἱ γέροντες, ἰδόντες αὐτὴν, ἐστρεψαν ἐκπεπληγμένα βλέμματα πρὸς ἀλλήλους, τόσον ἡ συμπεριφορὰ τῆς ἦτον ὑπερήφανος καὶ σταθερά. Προύχωρησε λοιπὸν μεταξὺ αὐτῶν, καὶ οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ τὴν ἐρωτήσῃ. Ὁ Ἡσαῦ τὴν κατεβρόχθισε δι' ἀγρίαν βλεμμάτων. Περιμείνας δὲ μίαν στιγμὴν, τοὺς ὠμίλησεν ὡς ἔπειτα.

— Πατέρες, ἤκουσα τί ἀπαιτεῖτε παρ' ἐμοῦ. Θὰ τὸ πράξω.

Ὅλοι ἔμεινον ἐκθαμβοί, ὁ Ἡσαῦ ἐμειδίασε μετὰ θρηϊώδους χαρᾶς. Ἀλλ' ὁ βὲν Σολομών, συγκινηθεὶς ὑπὸ τῆς εὐγενεὸς ταύτης ἀφοσιώσεως, τῇ εἶπε.

— Ἄν θὰ σὲ βλάψουν, θυγάτερ, διότι εἶσαι κόρη χριστιανή.

— Ὅχι, ἀπεκρίθη ἡ Κωνσταντία, εἶμαι σήμερον Ἰουδαία, καὶ δὲν θὰ τοῖς τὸ ἀρνηθῶ. Ἐξ ἑναντίας θὰ

τὸν πέλεκυν χωρὶς νὰ ἀκούῃ, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ, χωρὶς νὰ ἴδῃ, ἢ τίς ἦτον ἡ Κωνσταντία.

— Ὡ! ἀνέκραξεν αὐτὴ ἐν ἀπελπισίᾳ, τὸν βραχίονα μόνον εἶχεν ἰσχυρόν.

Ἀλλ' ἐν τούτοις οἱ Ποιμενίσκοι ἐφθάσαν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Πύργου, καὶ ἡ Κωνσταντία ἐβρίβη πρὸς αὐτοὺς κρᾶζουσα.

— Εἶμι χριστιανή, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶναι παράφρων.

Καὶ τῶντι τὰ δύο ταῦτα προτόντα ἐσωζον τὴν ζωὴν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους τῆς πίστεως καὶ τῆς δεισιδαιμονίας. Ὁ Κύριος Νογαρέτος προπορευόμενος τῶν Ποιμενίσκων, εἶλαθε τὴν θυγατέρα του εἰς τὰς ἀγκάλας του, καὶ τὴν ἐπροσάτευσεν κατὰ τῶν ὀρμητικωτέρων. Οἱ πρῶτοι δὲ ὀρμήσαντες πρὸς τὸν Μαθίαν, ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ τῆς τακτικῆς καὶ ἀσκόπου κινήσεως τοῦ πελεκέως του, ὅστις ἐξηκολούθει πέπτων καὶ ἐγειρόμενος. Ἐπειτα δ' ἤρχισαν νὰ τὸν θεωρῶσιν ἐκπληκτοί, διότι θηριώδης εὐήθεια ἐφαίνετο εἰς τὸ πλανώμενον βλέμμα, εἰς τὴν πελιδνὴν ὠχρότητα, εἰς τῆς ὀφθαλμῶν πρίστας τοῦ ἀνθρώπου τούτου. Σιωπῆσα δ' ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῆς ἡ Κωνσταντία, ἠθέλησε νὰ σώσῃ καὶ τὸν ἄνδρα τῆς, καὶ ἀνέκραξεν.

— Ὁ θεὸς καταβάτω τὸν φονεύοντα ἄνθρωπον παράφροντα.

Οἱ Ποιμενίσκοι ἔκαμον τὸν σταυρὸν των τότε, καὶ ἐμακρόνθησαν. Ἀλλ' εἰς τὸ πέρας τῆς γραμμῆς ταύτης τῶν πτωμάτων ἠγέρθη εἰς ἄνθρωπος, ὄλιος καὶ θυμαγμένος, καὶ μετὰ φωνῆς βλαβεῆς καὶ διακοπτομένης ὑπὸ τῆς ἀληθείας, ἀνέκραξε.

— Χριστιανοί, ἡ κόρη αὕτη εἶναι ἀρνησθήσασθαι. Ἐδέχθη τὸ θρησκευμὰ μας διὰ ν' ἀκολουθήσῃ τὸν δῆμιον τούτον, ὅστις ἐπραξε τὴν φθορὰν ταύτην σφαγῆν. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος καλεῖται Μαθίας.

Ἐπειτα δὲ, γονυπετήσας, ἐπρόσθεσε.

— Ἀδελφοί, μ' ἐκτόκησαν πρῶτον, διότι ἠθέλησα νὰ γίνω χριστιανός.

Ταῦτα ἀκούοντες οἱ Ποιμενίσκοι, ἐβρίβθησαν ἐπὶ τὴν Κωνσταντίαν, τὴν ἤρπασαν ἀπὸ τῆς χειρὸς τοῦ πατρὸς τῆς, καὶ συλλαβόντες καὶ τὸν Μαθίαν, τοὺς ἔδεσαν ὁμοῦ, καὶ τοὺς ἔθεσαν εἰς τὴν ἐπιφλέγουσαν πυρᾶν, τὴν πυρπολήσαντες τοὺς θησαυροὺς τῶν Βραβίων. Ὄταν δὲ τοὺς ἔφερον αὐτόθι, ὁ Ἡσαῦ εἶπε σαρδονικῶς πρὸς τὴν Κωνσταντίαν.

— Γύναι, διατί περιεφρόνησας τὸν ἐρωτᾶ μου; διατί ἐπροτίμησας καὶ ἠγάπησας τὸν Μαθίαν;

— Τὸν ἠγάπησα, εἶπεν ἡ Κωνσταντία, διότι δὲν ἦτον προδότης.

— Ὑπαγε λοιπὸν νὰ καθῆς με' αὐτὸν εἶπεν, ὁ Ἡσαῦ.

Οἱ Ποιμενίσκοι, ἐκτελέσαντες τὴν καταδικῆν ταύτην, ἀφῆκαν τὴν ζωὴν εἰς τὸν Ἡσαῦ. Κατ' ὄλιγον καθήνησεν αὐτὸς πρῶτον ἀρχηγός των, καὶ τέλος ἀπέθανε μοναχὸς τοῦ Μοναστηρίου Ἁλβη, φημιζόμενος ἐπὶ εὐτελείᾳ, ἥτις πιθανὸς ἦτον ὑπόκρισις, ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰακώβου τοῦ νεοφωτιστοῦ.

Ἡ ΣΤΗΛΗ

ΤΟΥ

ΟΛΥΜΠΕΙΟΥ.

Κατὰ τοὺς ἀπωτάτους χρόνους οὐδ' ἐκλύπει ἡ ὁμιχλὴ τῶν μύθων, ὅταν τὰ ὕδατα τῷ κατακλυσμοῦ ἐκάλυπτον τὴν ἐπιφανίαν τῆς Ἑλλάδος, γὰρ ἡ ἀνωγεινὴ παρὰ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἀπεβόησεν αὐτὰ, ὥστε ἡ ὑποβρύχιος Κεκροπία ἀνέκυψε πάλιν εἰς τὸν ἥλιον, ὅστις ἐμελλε μετὰ ταῦτα νὰ φωτίτῃ τὴν δοξάν τῆς. Τὸ χάσμα τοῦτο, πηχιάειν τὸ πλάτος, ὑψίστατο καὶ ἐπὶ τῶν μεταγενεστέρων χρόνων, καὶ οἱ εὐγνώμονες Ἀθηναῖοι ἔθυσαν καὶ ἐβρίπτων μελίπηκτα εἰς αὐτό. Πρῶτος δ' ἔθυσεν ὁ εἰς τὸν κατακλυσμὸν ἐπιζήσας, καὶ μετὰ τὴν καταστροφὴν ἐκείνην τὴν γῆν πάλιν νὰ πληθύνῃ ἀναλαβὼν Δευκαλίων, καὶ παρὰ τὸ χάσμα ἐδοκίμασε ναὸν τοῦ Διὸς, ὑπὸ τὴν ἐπίκλησιν Ὀλυμπίου. (1)

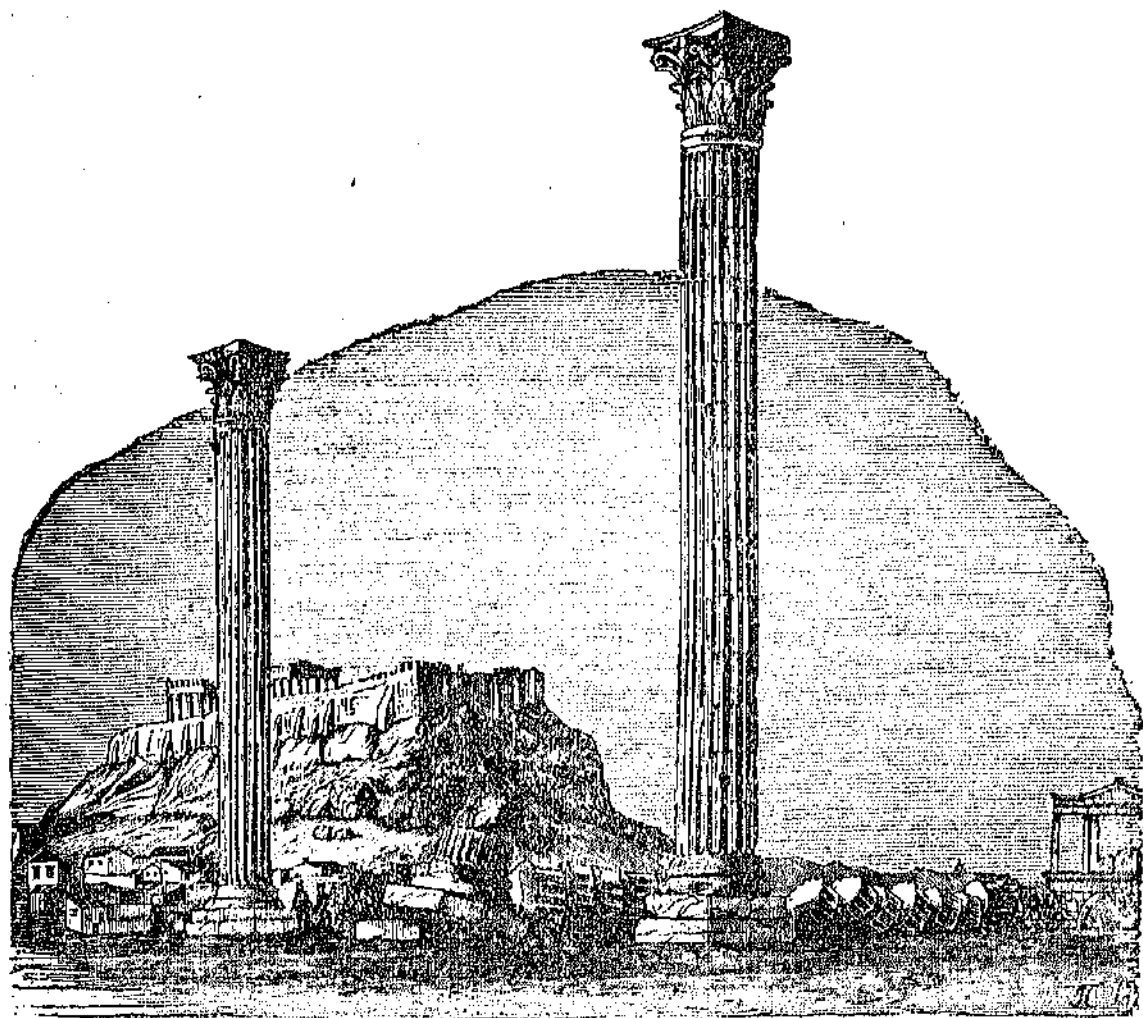
Μετὰ δὲ ταῦτα, ἤτοι πρὸ 2400 ἐτῶν, ὁ Παισιστρατος, φιλοτιμούμενος ἀξία βασιλείας νὰ πράττῃ, ὅπως στέργηται ὡς βασιλεὺς, καὶ ἐναμιλλόμενος πρὸς τοὺς ἀντιπάλους αὐτοῦ Ἀλκμαιωνίδας, οἵτινες ἀνέλαβον τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ἐν Δελφοῖς ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἠθέλησε ν' ἀνοικοδομήσῃ τὸν εἰς τὴν πεπελαιωμένον, εἴτε ἀκόμῃς καὶ ἀτέχνως οἰκοδομημένον πανάρχαιον ναὸν τούτον, ἀπεφάσισε ν' ἀνεγείρῃ αὐτὸν μεταλοπρεπῆ, κατὰ ῥυθμὸν δώριον, καὶ οἱ ἀρχιτέκτονες Ἀντιστράτης, Κάλλαισχος, Ἀντιμαχίδης καὶ Πωρίνος, οἳ ἀνέθηκε τὴν οἰκοδομὴν αὐτοῦ, ἔθηκαν αὐτοῦ τὰ θεμέλια (2). Ἀλλ' ὁ θάνατος τοῦ τῶν χρόνων διέκοψε τὸ μέγα ἔργον αὐτοῦ, οἱ δ' υἱοὶ του, πρὶν ἢ λάβωσιν εὐκαιρίαν νὰ τὸ περατώσωσιν, ὁ μὲν ἐφρονέθη, ὁ δὲ ἐξέπεσεν, καὶ ἐπῆλθον μετὰ ταῦτα οἱ μηδικοὶ πόλεμοι, ἐφ' ὧν ἐργασία οὕτω πολυδάπανος δὲν ἦτον δυνατόν νὰ ἐξακολουθήσῃ. Ὁ Περικλῆς, διετίθει μὲν μέγα μέρος τῆς μεγαλοφυῶς του δραστηριότητος εἰς ἐπικόσμησιν τῆς πόλεως του δι' ἀριστουργημάτων τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἀλλ' ἐφρόντιζε μᾶλλον ν' ἀνεγείρῃ ἴδια ἔργα ἢ νὰ συμπληρώσῃ τὰ ἔργα τῶν ἄλλων, ἢ κἄν ἤθελε ν' ἀρχίσῃ ἀνοικοδομῶν ὅσα εἰς οἱ βάρβαροι καταδάφισαν. Ἀλλὰ μετὰ οἰκοδομῶντα τὰ τρία θαύματα τῆς ἀρχαίας ἀρχιτεκτονικῆς, τὸν Παρθενῶνα, τὰ Προπύλαια καὶ τὸ Ἐρεχθίδειον, τὸν κατέλαβεν ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος καὶ ὁ θάνατος, καὶ μετ' αὐτὸν ἤρχισεν ἡ παρακμὴ, καὶ ὅ,τι ἕως τότε δὲν εἶχε τελειωθῆναι ἔμεινεν ἀτελὲς ἐπὶ πολὺν χρόνον μετέπειτα.

Τρεῖς ἑκατονταετηρίδας καὶ ἡμίσειαν μετὰ τὸν Παισιστρατον ἐπεχάρησεν ὁ Περσεύς, ὁ Βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας νὰ περατώσῃ τὸν ναὸν τούτον, καὶ φρονέων μὲν ὅτι κατὰ παραγγελίαν αὐτοῦ κατασκευάσθησαν οἱ

(1) Παισ. Δ. 18. — (2) Vitruvius, Prooem. in. 1. 7.

δῶροι κίονες οἵτινες ἐμελλόν νὰ κοσμήσωσιν αὐτοῦ Ἀθηνῶν. Ὅτε δὲ μετὰ 89 ἔτη, ἐλθὼν ὁ Σύλλας, ἐκυριεύσει τὰς Ἀθήνας, τότε ἀφῆρασε τοῦ ναοῦ τοὺς κίονας, καὶ μετακομίσει αὐτοὺς εἰς Ῥώμην, τοὺς μετεχειρίσθη εἰς τὴν ἀνοικοδομήσιν τοῦ Ναοῦ τοῦ Διὸς τοῦ Καπιτωλίου. Ἀλλὰ τὸ Καπιτώλιον τότε, καὶ ἐπὶ πολλοὺς χρόνους ἔτι, ἦτον κατὰ δώριον ῥυθμὸν ὠκεανοῦ, καὶ μόνον πολὺ μεταγενεστέρως μετεσκευάσθη κατὰ ῥυθμὸν κορινθίων διὰ τοῦτο φησίνεται ἢ ὅτι ὁ Ἀντίοχος δὲν εἶχεν εἰσέτι μετασκευάσει τοὺς κίονας, ἢ πιθανώτερον, ὅτι εἶχεν ἀφαιρέσει τοῦ ναοῦ τοὺς ἀρχαίους δωρικοὺς τοῦ Παισιστράτου ἢ τοῦ Περσεύς, ἐνθαί, ἢ ὅπως ἐνθάδε, τοὺς

ἐκυριεύσει τὰς Ἀθήνας, τότε ἀφῆρασε τοῦ ναοῦ τοὺς κίονας, καὶ μετακομίσει αὐτοὺς εἰς Ῥώμην, τοὺς μετεχειρίσθη εἰς τὴν ἀνοικοδομήσιν τοῦ Ναοῦ τοῦ Διὸς τοῦ Καπιτωλίου. Ἀλλὰ τὸ Καπιτώλιον τότε, καὶ ἐπὶ πολλοὺς χρόνους ἔτι, ἦτον κατὰ δώριον ῥυθμὸν ὠκεανοῦ, καὶ μόνον πολὺ μεταγενεστέρως μετεσκευάσθη κατὰ ῥυθμὸν κορινθίων διὰ τοῦτο φησίνεται ἢ ὅτι ὁ Ἀντίοχος δὲν εἶχεν εἰσέτι μετασκευάσει τοὺς κίονας, ἢ πιθανώτερον, ὅτι εἶχεν ἀφαιρέσει τοῦ ναοῦ τοὺς ἀρχαίους δωρικοὺς τοῦ Παισιστράτου ἢ τοῦ Περσεύς, ἐνθαί, ἢ ὅπως ἐνθάδε, τοὺς

καὶ ἀρχιτέκτονα ἐξελέξατο Κοσμοῦτιον τὸν Ῥωμαίων κορινθίους, καὶ ὅτι ἐκείνους, τοὺς ἀρχαίους κατὰ (1), διότι ἡ ἐποχὴ εἶχε παρέλθει καθ' ἣν ἡ Ἑλλάς γῆς κειμένους, ὁ Σύλλας μετέφερεν εἰς Ῥώμην, χωρὶς ἐκείνητο μόνον τὸ μυστήριον τῆς καλλιτεχνικῆς ἐντελείας, ἢ διότι τῆς ἐντελείας ταύτης δὲν ἴσταν ἀριστοὶ κριταὶ οἱ τῶν τέχνην πρὸς θεραπείαν κινουμένων κόμπου ἀσπαστῆρες ἢ πρῶτα τεύοντες βασιλεῖς. Ἀλλὰ μετὰ τρία ἔτη ἀπέθανε καὶ αὐτὸς, καὶ ἀτελὲς ἔμεινεν ὁ ναός, αὐθις, διότι τοιοῦται ἐπιχειρήσει ὑπερέβαινον τοῖς δυνατάς; τῶν

γῆς κειμένους, ὁ Σύλλας μετέφερεν εἰς Ῥώμην, χωρὶς νὰ γίνῃ ἐνοχος ἰεροσυλίας. Πάλιν λοιπὸν ἔμεινεν ὁ ναὸς ἀτελής δι' αἰώνων, ἀλλ' ἐν τῇ ἀτελείᾳ του μεγαλοπρεπέστερος, κατὰ τῶν ἀρχαίων τὰς μαρτυρίας (2) ἀπὸ πολλὰ τῶν μεγίστων συντετελεσμένων οἰκοδομημάτων. Τέλος ὁ Ἀύγουστος, μετὰ τὴν ἐν Ἀκτίῳ μάχην, ἦλθεν εἰς Ἀθήνας, τὴν πόλιν ἥτις καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ παρακμῇ τῆς ἐκείνητο εἰτέτι τὸ προφθιμὸν νὰ χορηγῇ τῆς

(1) Vitruvius, u. s. — Ἀθῆν. Β'. 5. — Στραβ. Θ'. 96. — T. Liv. 41, 20. — Vell Patere. I. 10.

(2) Δικαίρχ.

δόξης τὸ κύρος, καὶ ἠθέλησε νὰ δευθῆ αὐτῆς προ-
στάτης καὶ εὐεργέτης. Τότε ἐκοδόμησεν, ὡς καὶ
ἄλλοτε εἰπομεν, τὴν μεγάλην ἀναβάθραν εἰς τὰ
Προπύλαια, ἧς λείψανα ἀνευρίσκονται ἤδη, τότε ἠ-
θέλησε ν' ἀποπερατώσῃ τέλος καὶ τὸ Ὀλυμπεῖον,
καὶ οἱ φίλοι του, καὶ οἱ θέλοντες νὰ τὸν κολακεύ-
σωσι βασιλεῖς καὶ αἱ πόλεις, ἐφιλοτιμήθησαν νὰ
συντελέσωσιν εἰς τὸ ἔργον τοῦ τούτου (3). Ἄλλ'
ὁ οὐδὲν κολακεύων, καὶ οὐδὲν ἀνθρωπίνου ἔρ-
γου φειδόμενος θάνατος, διέκοψε καὶ πάλιν τὴν ἔρ-
γασίαν. Ἄμα ὁ Αὐγούστος ἀπέθανεν, ἐξέλιπεν ἡ ἀ-
σφαλή τοῦ ζήλου ὑπὲρ τῆς οἰκοδομῆς. Τέλος ἤλ-
θεν ὁ Ἀδριανὸς, ὅστις ἠγάπα τὴν τέχνην διὰ τὴν
τέχνην, καὶ αὐτὸς σπουδῶς ἠθέλησε, καὶ τῷ ὄν-
τι κτύπησε νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἔργον τοῦ Πεισι-
στράτου, καὶ ἀφέρωσι τὸν ναὸν, πρὸς μεγίστην
χαρὰν τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες τὸν αὐτοκράτορα τοῦ-
τον διὰ τοῦτο Ὀλύμπιον ἐπωνόμασαν, καὶ τὸ ἔτος
ἐκεῖνο, τὸ 127 ἀπὸ χριστοῦ γεννήσεως, ὡς πρώτην
Ὀλυμπιάδα ἤρχισαν ἐκ νέου ὑπολογίζοντες.

Ὁ ναὸς οὗτος οὕτω συντελεσθεὶς, ἴστατο ἐπὶ τε-
χνητοῦ ἀνδρῶν, ἔχοντος περιφέρειαν 2800 ποδῶν,
ὡς διακρίνουν αἱ δύο πλευραὶ αὐτοῦ, στριζόμεναι
ἐπὶ σωζομένου ἰσχυροῦ τοίχου μετὰ ἀντηρίδιον.
Αὐτὸς δὲν εἶχε μήκος μὲν 352, πλάτος δὲ 171 πο-
δῶν, καὶ ἐκοσμεῖτο κατὰ μὲν τὰς δύο μακρὰς πλευ-
ράς ὑπὸ διπλοῦ περιστευλίου ἐξ εἰκοσι, κατὰ δὲ τὰς
δύο ἐλάσσονας πλευρὰς ὑπὸ περιστευλίου τετραπλοῦ
ἐκ δέκα κορινθιακῶν κίονων, ἕλων ὕψος 124, ἐγίνοντο
61 ποδῶν τὴν κατωτέραν διάμετρον, καὶ ἐξήκοντα
ποδῶν καὶ ἐπέκεινα ὕψος. Ἐν τῷ ναῷ δὲ ἦν τοῦ Διὸς
χρυσελεφάντινον ἄγαλμα, κατασκευασθὲν ἐπὶ Ἀ-
δριανοῦ, καὶ ἐν τῷ περιβόλῳ, παρ' ἕκαστον κίονα
καὶ ἀλλοχοῦ ἀκόμη, παμπληθεῖς λίθινοι ἢ χαλκοῖ
ἀνδριάντες τοῦ αὐτοκράτορος, ἀφιερώματα τῶν ἐπι-
σημοτέρων πόλεων τοῦ βωμολογικοῦ κράτους, καὶ εἰς
κολοσσὸς αὐτοῦ, ἀφιερώμα τῶν Ἀθηναίων, τῶσι ὑ-
περπερῶν τὰ ἄλλα ἀγάλματα, ὅσα τῶν Ἀθηναίων
ἢ κολακεία τότε ὑπερέβαινε τὴν τῶν ἄλλων ὑπη-
κῶν τῆς Ρώμης.

Ἰουσοῦτος συνεπληρώθη τέλος ὁ ναὸς οὗτος, εἰς
τῶν μεγίστων τῆς ἀρχαιότητος, ἀρξάμενος πρὶν ἀρ-
χίσῃ τῶν Ἀθηναίων ἢ πολιτικῆ ὑπαρξίς, περατωθεὶς
πολύ ἀπ' οὗ εἶχεν παύσει ἐκεῖνη. Τὴν μετὰ ταῦτα
τύχην του τίς θέλει διηγήθῃ; Ἡ προῖοσα βαρβα-
ρότης πυκνοὶ τὰ σκότη τῆς πέριξ αὐτοῦ, καὶ πίπτου-
σι κίον μετὰ κίονα, λίθος μετὰ λίθον, χωρὶς φόβου,
χωρὶς ἀντιλήσεως ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐκείνῃ τοῦ μεσαιῶ-
νος, καὶ ὅταν αἰρῆται τὸ παραπέτασμα, καὶ τὰ βλέμ-
ματα στρέφονται αὐθις πρὸς τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὴν
θέτην τοῦ μεγαλοπρεποῦς ναοῦ εὐρίσκονται δεκαεπτὰ
μόνοι κίονες, καὶ ἐπὶ τοῦ ἐπισημοῦ δύο ἐξ αὐτῶν
πληθύνκτιστον ἐρημίτου ἀναχωρητήριον, ὅστις, ὡς τὰ
πτηνὰ τὰ φεύγοντα τὴν πλημμύραν, καὶ πηγνύντα
τὴν ρωλεῖάν των εἰς τὰς ὑψηλὰς τῶν δένδρων κορυ-

φὰς ἀνέστη ὑπεράνω τῆς γῆς τῆς Ἑλλάδος, ζήτων
εἰς τὰ ὕψη εὐλευερίας πνοῆν.

Τὸν ἕνα τῶν 17 κίονων κατεδάφισε πρὸ μίας
ἐκατονταετηρίδος ὁ τότε σατράπης, καὶ κατέκαυ-
σεν εἰς ἀσβεστον, πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ ἐν τῇ ἀγορᾷ
προσκυνημάτων. Οἱ δὲ ἄλλοι δεκαεξὶ ἴσταντο μέγας
χθὲς καὶ πρῶτον ἐν ὠραίῳ συμπλέγματι, μάρτυρες ἀρ-
χαιοῦ αἰώνου. Ἐνόμιον αὐτῶν πῶσα δὲν περιῆλλον
συμβάλλοντα! Ἄν ὄχι αὐτοὶ, διότι εἶναι μετ' ἀγένης-
ται, ἀλλὰ καὶ ὁ ναὸς εἰς ὃν ἀνήκει, εἶδε τὰς Ἀθη-
νας συνοικισθείσας ἐκ κομῶν ἀφανῶν, καὶ ἀνακαψά-
σας εἰς δόξης ἀκμήν, καὶ θαυμαζομένης ὑπὸ τῶν
ἐθνῶν πάντων, καὶ πρωτεύουσας μετὰ τῶν αὐτῶν, καὶ
τὰς εἶδε, ἔπειτα βαθυμυθῶν καταβάσας τῆς εὐ-
κλειεῖς των περιωπῆς, καὶ ἔμικρον γινομένης ἄλλο-
παλλήλων κατακτατῆτον. Καὶ οἱ κίονες οὗτοι, κατ'
ὀλίγον ἐρημόμενοι τῆς συνοδείας τῶν ἀδελφῶν των,
καὶ ὄρανοὶ τῆς μεγαλοπρεποῦς οἰκοδομῆς ἦτις ἦ-
τον τὸ κέντρον καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ὑπαρξέως των, ἔ-
μεινον τοῦ ἀραιοθέντος αὐτῶν δόξου ἐσχάτη λείψανα,
καὶ εἶδαν τὴν Ρώμην καταστρέφουσαν τῆς Ἑλλάδος τὴν
δόξαν, καὶ ἔπειτα τὸν Χριστιανισμὸν καταργῶντα
τὰ ἀγάλματα τῶν ψευδῶν θεῶν, καὶ ἔπειτα τὸ Ἀδ-
βαρον ἀντικεισθῆναι τῶν Καισαρῶν τὴν κραταιώ-
σον σημαίαν, καὶ ἀλλεπαλλήλα τὰ κύματα τῶν
Ἰουδαίων, Ἰβηρίων, Ἑσπετῶν, Ἀλβανῶν καὶ Ὀθωμαν-
ῶν, κυλιόμενα εἰς τοὺς πόδας των, ἐκ βάρβρων, ὑ-
ποσκιάζοντα τὸν ὑπερήφανον βράχον, ὃν οὐδὲ νὰ
σεισῇ κατίσχυεν ἄλλοτε ὅλη τῆς Ἀσίας ἢ πηλη-
μουκίς. Δεκαοκτὼ ἤδη ἐκατονταετηρίδας ἐγκαταλεί-
μην οἱ τῆς ἀρχαιότητος ἐγκαταλελειμμένοι οὗτοι
φρουροὶ, πιστεύοντες ὅτι ὁ ἥλιος, ὃν εἶχον ἰδῆ δὴ-
σαντα εἰς τὸ σκότος, δὲν εἶδουε διὰ πάντοτε, καὶ
βεβήτως ἐσπάρτησαν ἐπὶ τῶν λιθίνων των βάσεων, ὅταν
ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν εἶδαν τὴν πρώτην αὐτοῦ
παρήγορον ἀκτίνα διαυγάζουσαν εἰς τὴν ἀνατολήν.
Ἐκτοτε ἴστανται παραφυλάττοντες αὐτοῦ τὴν πρό-
σδοξον, καὶ περικυκλωμένοι μέχρι οὗ τὸν ἰδῶσιν ἀρδύ-
ναι πάλιν εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτοῦ περιωπὴν, καὶ τα-
ξέοντα τὰς φωτεινοτέρας ἀκτίνας του. Ἄλλ' ὁ εἰς
ἀπυθόητος περιμένων. Βλέπων τὰ ἐλατῆρια τῶν ἀν-
θρωπίνων πράξεων, τὰ ἀτομικὰ συμφέροντα τὸ ἐ-
θνικὸν συμφέρον ἐπισκιάζοντα, τὰς μικροφιλιτι-
μίας τὴν εὐγενῆ φιλοτιμίαν ἐπιπροσθούσας, τὴν πα-
τριωτικὴν αὐταπάρησιν ἐκλείπουσαν ἢ χλευάζου-
μένην, τὴν ἀμάθειαν καὶ διαφθορὰν ὑψούσας τὴν κε-
ραλίην, τὰς ταπεινάς φιλαργίας ἐν σκότει ἐργαζο-
μένας, ταπεινούσας τὴν διάνοιαν, καὶ τὴν κατ'
δύαν διαστρεφούσας, βλέπων τὰς Ἑβραίων καὶ Ἀρμενίων,
αἵτινες ἐπέφερον ἄλλοτε τῆς Ἑλλάδος τὸν δόλον,
καταναυομένης αὐθις αὐτῆν, καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν αἰ-
τιῶν τὰς αὐτὰς συνεπίαις αἰωνιζόμενος, ἐνόμισεν ὅτι
ἢ πρώτη ἐκείνη ἀκτίς ἦτον ἀπατήλη ἀστραπὴ σθε-
σθεῖσα πάλιν εἰς τὴν σκοτίαν, καὶ ὅταν ἐνεσκύψεν
εἰς τὴν ἀπτικήν λακάνην ἢ φοβερὰ ἐκεῖνη λαίλαψ τῆς
4 Ὀκτωβρίου, ἢ τὸν Σαρωνικὸν κόλπον μέχρι τοῦ
πυθμένου ἀνακνήσασα, καὶ μυριάδας δένδρων ὡς νε-
κροῦς στρατιώτας εἰς τὰ πεδία ἀπλώσασα, τότε ἦ-

(3) Suet. in August. 60.

πλήθη αὐτὸς τὴν πίστιν του πρὸς τὸ μέλλον τῆς
Ἑλλάδος σιωπῶν μετὰ τῆς βίας του, καὶ ἐκλίνε
βαρυνθῶν τὴν ὑπὸ μακρὰς καὶ πικρᾶς πείρας βεβα-
ρωμένην τοῦ κεφαλήν, καὶ ἠπλώθη ν' ἀνακαυθῆ
ἐν τῷ χρόνῳ φρούρησίν του. Ὁ μικρόψυχος λει-
πόμενος! Διὰ τὴν ἀποκρίμην τὴν τελευταίαν σιγῆ-
ποτάκης! Αὐτὸν οἱ αἰῶνες ἦσαν ἡμέραι. Τί δὲν περιέ-
μην; εἰς αὐτὸν ὡρὰν ἀκόμη; Διὰ τὴν ὑπελαψὴ τῆς Ἑλλά-
δος μίαν ἀστέρα σθεσθέντα, καὶ παρεγνώρισεν τὸν θεῖον
δάκτυλον ὅστις διὰ τῶν αἰώνων τὸν φέρει εἰς τὸ
στερέωμα;

Ἦδη καίτοι κατὰ γῆς ὁ προαιώνιος γίγας, ὡς νε-
κρὸς εἰς ὃν ὁ ἀνατόμος προσάγει ἀφῶδες τὴν σπλήνην
του. Ἡ εὐγενὴς καὶ ἄλλοτε τὰ νέφη γείτονα ἔχουσα
κορυφὴν του, δέχεται σήμερον τὰ κολαφίσματα τῶν
παιδίων. Τὰ μέλη του διεσπασθησαν, τὸ μυστή-
ριον τῶν ἀρῶν καὶ τῶν γόμων του καίτοι εἰς τὸ
προσκήν, καὶ ἦλθ' εἰς τὸν μάλλον ἀγύμναστον ὀφθαλ-
μὸν γίνεταί ἄλλο ὅτι ἡ ἐνοσηρὸν τῶν σπονδύλων του
πολὺ ἐλλείπειται τῆς ἀμύμητου ἀκρίβειας καὶ ἐντελείας
ἐκεῖνης, μὴ ἢ σπυρδουται οἱ σπυρδύλοι τῶν κίονων
τοῦ Παρθενῶνος ὅτι ἡ καλλιτεχνία τοῦ κίονα κείνου
αὐτοῦ, καίτοι κατακρήμυ κατὰ τὸν κορινθίον ῥυθ-
μὸν, οὐδόλω; συγχαίνεται πρὸς τὴν θαυμασίαν καθα-
ρότητα τῶν ἀρῶν τοῦ Παρθενῶνος κίονα κείνου, καὶ
ἐκπαισὶς ἔχει εὐκαλῶς ἀναγνωρίσει τὸν κίονα τού-
τον ὡς ἔργον τῶν χρόνων τοῦ Ἀδριανοῦ, ἢ καὶ τῆς
ἐποχῆς τοῦ Αὐγούστου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Ἔργα δημοτικὰ τῆς Ἑλλάδος, ἐκδοθέντα
μετὰ Μελέτην ἱστορικὴν περὶ Μεσαιωνικῆ Ἑλ-
λησμοῦ, ὑπὸ Σπυρίδωνος Ζαμπελίου, Λευκαδίου.
Μετὰ τῆς ἐξῆς ἐπιγραφῆς, « Ὁ ναὸς πᾶσιν ἀνθρώ-
ποις πάριος ἐξηγητῆς οὐδὲν ἄλλο παρὰ μὲν, ἐκ
νοῦν ἔμμεν, οὐδὲ χρησιμὲν ἐξηγητῆ, ἀλλ' ἢ τῷ
πατρί, ο ἰλάτ. — Ἐν Κερκύρα. Ἐκ τοῦ Ἰνστιτούτου
Ἑρμῆς, Α. Τερζάκη καὶ Θ. Γωμαίου. 1852.

Ἡ σπουδὴ τῆς πατρίδος ἱστορίας εἶναι σπανίως
σπουδῆ ἀπλῶς θεωρητικῆ. Ἀλλὰ παρ' ἡμῶν ἡ ἱστο-
ρία αὕτη κατήνησε νὰ λάβῃ χαρακτῆρα πρακτι-
κότερον τοῦ συνήθους, ἀπ' ἧς ἐποχῆς ἐπροσέβηθη
καὶ ἤρχισεν νὰ διαδίδεται τὸ ἱστορικὸν δόγμα, ὅτι ἡ
μεγίστη τοῦ μεσαιῶνος ὕβρις ἀνέσπασε πρῶτον
τὸ γεραιὸν τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνισμοῦ δένδρον ἐν ἄλ-
λαις λέξεσιν, ὅτι οἱ Ἕλληνας, οἵτινες πάλαι ποτὲ
κατύχουν μετὰ τῶν Μακεδονικῶν Ὀλύμπου καὶ
τῶν μεσημβρινῶν ἀκρῶν τῆς Πελοποννήσου, ἠμιλοῦν-
τες τὴν Δωρικὴν, τὴν Ἰωνικὴν, τὴν Ἀττικὴν, τὴν
Ἀιολικὴν διάλεκτον, ἐξωλοφρέθησαν κατὰ μέγα μέ-

ρος ὑπὸ τῶν Σλαυικῶν φύλων, τὰ ὅποια, ἀρχίσαντα
ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ ἐξακολουθῶ-
σαντα μετέπειτα νὰ ἐμβάλλωσιν εἰς τὸ Βυζαντινὸν
κράτος, κατέλαβον τὰς χώρας ἐκεῖνας, καθὼς οἱ Ἀγ-
γλοὶ καὶ οἱ Σάξονες τὴν Βρετανίαν. Τὰ λείψανα
τῶν προτέρων κατοίκων, ἐξακολουθοῦσιν οἱ ὅποιοι
τοῦ ἱστορικοῦ τούτου δόγματος, τὰ λείψανα τῶν
προτέρων κατοίκων ἐπὶ τοσοῦτον ἀνεμίγησαν μετὰ
τῶν ἐπηλύθων τούτων Σλαυικῶν, βραδυτέρον δὲ καὶ
μετ' ἄλλων ξένων, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἐφάρτησαν καὶ
ἐτάκθησαν, ὡς τε οἱ σημερινοὶ κάτοικοι τῶν χωρῶν
ἐκεῖνων, εἰ καὶ ἠμιλοῦντες ἐπὶ Ἑλληνιστῆ, δὲν δύ-
νανται πλέον νὰ θεωρηθῶσιν ὡς γνήσιοι ἀπόγονοι τῶν
ἀρχαίων κατοίκων. Οὐ μόνον δὲ οἱ κάτοικοι τῶν χωρῶν
τούτων οὐδὲν ἔχουσιν σωζομένον τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνι-
κοῦ πνεύματος, ἀλλὰ, καὶ τούτο εἶναι τὸ δεινότε-
ρον, οὐδὲν ἐν γένει ἔχουσιν ἴδιον πνεῦμα, οὐδὲν στοι-
χεῖον ζωῆς καὶ ἐνεργείας, οὐδεμίαν ἐκπαινεμένην
αὐτοτελεῖ ἰδέαν, καὶ εἶναι οὐδὲν ἄλλο εἰμὴ ἀπόσπα-
σμα, παράρτημα καὶ, οὕτως εἰπεῖν, ὁ ἀπώτατος
πλανήτης τοῦ Σαρμητικῶ ἠλιακοῦ συστήματος, μὴ
λαμβάνων τὸ φῶς καὶ τὸ θερμὸν αὐτοῦ εἰμὴ ἀπὸ Κι-
βίας καὶ τῶν περιχώρων αὐτῆς θάλας, ὡς ἀπὸ κοι-
νοῦ κέντρου τοῦ Σλαυικοῦ κόσμου. (*)

Τὸ ζήτημα τούτο, τοιοῦτοτρόπως τιθέμενον καὶ
λυόμενον εἰμπαρεῖ ἀρὰ γε νὰ ἐκληθῆ ὡς ἀπλῶς
ἐπιστημονικόν; Βεβαίως πᾶς λαὸς, ὡς καὶ πᾶς ἀν-
θρώπος, εἶναι δημιουργὸς τῆς ἰδίας αὐτοῦ τύχης· αἱ
δὲ καταπειστικώτεροι τῶν ἀπαντήσεων ὅσας δύναι-
ται τὸ σημερινὸν Ἑλληνικὸν ἔθνος ν' ἀντιτάξῃ εἰς
τοὺς ἀνθρώπους, αἵτινες, μὴ ἀκούμενοι ν' ἀποκαλοῦσιν
αὐτὸ νόθον, ἀμφισβητοῦσι καὶ αὐτὴν τὴν ἠλικὴν καὶ
δικαιοσύνην αὐτοῦ δύναμιν, εἶναι ἀναμφισβόλιος, ὡς
πρὸς μὲν τὴν γῆς καὶ τὴν πρῶτην, ἢ ἐξὰ φωνὴ τῶν
ἐθνικῶν συνελεύσεων, ἢ θαυμαστῆ ἐν ταῖς δεινότε-
ραις συμφοραῖς καρτερίαν καὶ τὰ ἐν μουσικῆ, κατὰ τε
γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, μάχαις ἡρωικῶς κατορθώ-
ματα ὡς πρὸς δὲ τὸ μέλλον, δραστηριότητας, παιδείας,
ἀρετῆς, συνετῆ τύλην. Ἀλλ' ἐπροσέβουεν τὴν λέξιν
μῆλλον· τί δ' ἐστὶ μέλλον διὰ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος,
ἐκαστος τὸ ἐνοεῖ τὴν σήμερον δὲ αὐτὰ τὰ ἰσχυρῆ-
τατα τῶν ἐθνῶν ἔχουσι χρεῖαν, περὶ τὴν διάπραξιν
μεγάλων βουλευμάτων, τῆς συνδρομῆς τῆς κοινῆς
τοῦ κόσμου γνώμης, πολὺ μᾶλλον τὰ ἀσθενέστερα.
Μὴ λησμονήσωμεν, ὅτι ἡ κοινὴ τῆς Ἑλλάδος γνῶ-
μη, ἢ προκαλέσασα τὴν ἰσχυρὰν ὑπὲρ ἡμῶν προστα-
σίαν τῶν μεγάλων δυνάμεων, διεμορφώθη κατὰ μέγα
μέτρος ἀπὸ τῆς συμπαθείας πρὸς ἀπογόνους ἔθνος
περικλεοῦς ὡς τε αἱ ἀμφισβητοῦντες τὴν ἀδιάλειπτον
ὑπαρξίν, τὴν συνέχειαν, τὴν ἐνότητα τοῦ Ἑλληνι-

(*) Μὴ νομίτη δὲ τις, ὡς ἀπὸ τῶν λόγων τούτων τοῦ
ἀρχαίου τῆς ἱστορίας αὐτῆς δόξασα, ὅτι θεωρεῖται
τὰ συμφέροντα τῆς Σλαυικῆς φυλῆς τοῦλάχιστον ἢ δυσ-
βάλλεται εἰς ἀληθῆ ἀποστροφήν ὁσάκις ὁμιλεῖ περὶ Σλαυῶν
ἢ ὅτι τὸ ἱστορικὸν ἐκεῖνο δόγμα ὑπῆρθε μᾶλλον προῖον γι-
νοῦσιν ἰσορροπίας, ἰσορροπιᾶς ὅπως, ἦτις, δορυφοροῦ-
μένη ὑπὸ λαμπρᾶς ἐγγλωττίας καὶ πολυμυθίας, κατήνησε
νὰ στρατολογήτῃ πολλοὺς καὶ ἀξίους λόγου ὁπαδοῦς.

δμως ἐκ τούτου ἡ συγγραφή ἀπέβη πρὸ μὲν ἀληθῆς...

Θαυμαστή δὲ εἶναι βεβαίως καὶ ἡ δημιουργικὴ δύναμις...

Ἐν τῶν παραδοξοτέρων φαινομένων τῆς συγγραφῆς...

Τὸ ἱπποδρόμιον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀρχαῖον...

ζον πολὺ τὸν Κολοσσὸν λεγόμενον τῆς Ρώμης. τὰ ἀγάλματα...

Ἐπεθυμοῦμεν νὰ παρεκτείνωμεν τὸν περὶ τῆς βίβλου...

δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ ὁ βίος. Τοῦτο δὲ καὶ μόνον, οὐδέ...

—O—

Περὶ τῆς συγγραφῆς τοῦ Κ. Σπυρίδωνος Ζαμπέλιου...

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ

Ἐπὶ τοῦ Συγγράμματος ΤΟΥ Κ. Σ. ΖΑΜΠΕΛΙΟΥ, ἈΣΜΑΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ.

Οὔτε κερὸν, οὔτε διάθεσιν ἔργον νὰ ἐνασχομένη εἶ...

πουναι, ὑφέλιμος εἰς τοὺς δημογεγεῖς μου, σπεύδει νὰ...

(1) Ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν ὀλοκλήρου τοῦ τεμαχίου...

Θον εκ χειρός Θεού, άντεπροσώπευσεν εν ταίς ούρα- νιαίς σκηναίς δύο τινάς πνευματικάς εντελείας τήν τής πανανθρώπου Ατομικότητας, και τήν τής μερι- κής προσέτι του γένους ήμων. Τοιουτοτρόπως, ή άει- πάρθενος Μαρία ανεκηρύχθη έκατοτε προστάτις και μεσίτρια και αντιπροσώπος του Πανελληνίου προς τον φιλόνηρον Θεόν, άρωγός έπουράνιος τής σωτη- ρίας, τής δόξης και τής ελευθερίας του.— Και ως προς τούτο, μά τήν αλήθειαν, είναι παράδειγμα και ίσως μοναδικόν εν τή ήμετέρα ιστορία το προαίθη- μα ήπερ εκ χρόνων άνωτάτων, και χάριτι ταύτης τής ύψηλής πνευματικότητας, έσχον οι Πατέρες περι- μελλούσης καλλιγενεσίας Έλληνισμού. Τεθείσας ά- παξ τής Έλληνικής γενεάς υπό τήν σκέπην τής Θεο- τήτου, φαίνεται ότι πλέον έστερεώθησαν εν ταίς καρ- δίαίς των πιστών ή σωτηρία και ή ασφάλεια τής έ- θνικότητας. Παραδείγματα τής προφητικής ταύτης χάριτος πολλά και λαμπρά δυνάμεθα να μνη- μονεύσωμεν ήμους ή αείμνηστος και εύφύστατος ήμων συμπολίτης Ηλιάς ή Μηνιάτης, όστις ακμάσας περί τά τέλη τής ΙΖ' έκατοστ. προηθοκνη και αυ- τός, ως ή κατ' άλλον τρόπον, σύγχρονος αυτού και φιλέλληλον φανελών, τήν Έλληνικήν αναγέννησιν, μάς παρέχει το καθαρότερον και μάλλον εύγλωττον. Εν τω πανηγυριώ αυτού Λόγω εις τον Ευαγγελισμόν, ως αν άρα προέβλεπον ή θεσπέσιος τί έμελλον εν τή αιώτη ήμερά να συμβή μετά εκατόν και πενήκοντα έτη, πίπτει γονυπετής, και, προσκαλών τους περιε- στάτας να συμπροσπέσωσιν εις τους πόδας τής ού- ρανίου Προστάτιδος, μετά καρδίας συντετριμμένης έκφωνεί α έως τότε πανακήρατε Κόρη, το τρισά- θλιον γένος των Έλλήνων έχει να εύρίσκειται εις τα δεσμά μάς άνοποφορήτου δουλείας, έως τότε να του πατρή τον εύγενικόν λαμόν ή βάρβαρος Θράξ; έως τότε έχουν να βασιλεύονται από μισόν ψευ- γάρι ή χώρας εκείναις εις τας όποιας άνέτειλαν εις ανθρωπότην μορφήν από τήν ήγιασμένην γαστέρα σου ή μυστικός τής δικαιοσύνης Ηλιάς; Αχ! Παρθένε, ένθυμώσου, πώς εις τήν Ελλάδα πρότερον παρά εις άλλον τόπον έλαμψε το ζωηρόν φως τής αληθι- νής πίστεως! Το Έλληνικόν γένος εστάθη το πρώ- τον, όπου άνοιξε τας άγκάλας και έδέχθη το θεϊον Ευαγγέλιον του μονογενοϋς σου Υιού, το πρώτον, ο- που με μύρια βάσανα έγύρευεν να ξεριζώσωσιν από τας καρδίας των πιστών το σεβάσιμόν σου όνομα! έτούτο έδωσεν εις τον κόσμον τους διδασκάλους, όπου με το φως τής διδασκαλίας τους εφώτισαν τας ήμαυρωμένες διανοίας των ανθρώπων! έτούτο τους ποιμένες, όπου με τήν ποιμαντικήν ράβδον εξώρισαν τους αιμομόρους λύκους από το εκκλησιαστικήν ποι- μνιον! έτούτο τους γεωργούς, όπου με το άροτρον του σταυρού, και με τον ιδρώτα του προσώπου έγείωργη- σαν τας καρδίας και σπέρνοντες το ευαγγελικόν σπό- ρον, έβέρισαν τας ψυχάς δια τήν ούράνιον αποθήκην! έτούτο τους μάρτυρας, όπου με το ίδιον αίμά τους έβαψαν τήν πορφύραν τής Έκκλησίας. Δοιπόν, εβ- σπλαγγνη Μαρία, παρακαλούμέν σε δια το Χαίρε εκείνο, όπου μάς έπρομήνυσε τήν Χαράν, δια τον

αγγελικόν εκείνον ευαγγελισμόν όπου εστάθη τής Σα- τηρίας μας το προσίμιον, χάρισόν του τήν πρώτην τιμήν, ασήκασί το από τήν κοπρίαν τής δουλείας εις τον θρόνον του βασιλικού αξιώματος, από τα δεσμά εις το σκήπτρον, από τήν αιχμαλωσίαν εις το βασίλειον! Και άν έτούταις μας ή φωναις δεν εβ- παρακινήσωσιν εις σπλάγγνος, ως σε παρακινήσωσιν εις τούτο τα πικρά δάκρυα, όπου μάς πέφτωσιν από τας μάτια! αλλά άνίσως και έταυτα δεν φάνοσαν, ως σε παρακινήσωσιν αι φωναι, και αι παρακλήσεις των Αγίων σου, όπου καταπαύσας φωνάζουσιν από όλα τα μέρη τής τρισάθλιας Ελλάδος. Φωνάζει ή Αν- δρέας από τήν Κρήτην. Φωνάζει ή Σπυριδών από τήν Κύπρον. Φωνάζει ή Ιγνάτιος από τήν Αντιόχειαν. Φωνάζει ή Διονύσιος από τας Αθήνας. Φωνάζει ή Πολύκαρπος από τήν Σμύρναν. Φωνάζει ή Αικατερίνα από τήν Αλεξάνδρειαν. Φωνάζει ή Χρυσόστομος από τήν βασιλεύουσαν πόλιν. Και δείχνοντάς σου τήν σκληροτάτην τυραννίδα των Άγαρηνων, έλπίζουσιν ά- πό τήν άκραν σου εύπλαγγνίαν του Έλληνικού γέ- νους τήν απολύτρωσιν.»

Ο Κ. Σ. Ζαμπέλιος εθεάτως δέν ήθελε αποδώσει εις τον Ηλίαν Μηνιάτην τον πατριωτικώτατον και ένθουσιώδη επίλογον τουτον του πανηγυρικού του εις τον Ευαγγελισμόν τής Θεοτόκου, εάν ιδιαίτερα πα- ριστάσεις δέν ήθελον φέροι προσκόμματα εις τήν εκ- δοσιν τής περ τεσσάρων ήδη έτών αναγγελήσεως Δευτέρας ενόψει μου, αυξηθείσης και πλουτι- σθείσης με βιβλιογραφικάς σημειώσεις, του Κατα- λόγου των από του 1476 μέχρι του 1821 ετών τυπωθέντων βιβλίων παρ' Έλληνων εις τήν ό- μιλουμένην ή εις τήν αρχαίαν Έλληνικήν γλώσσαν, διότι ιδού τί λέγω, περί του έφεξης βιβλίου.

α Τέχνη Ρητορικής Φραγκίσκου Ιερών του Σκού- φου, Κρητός του εκ Κυθωνίας, φιλοσοφίας και ιερας θεολογίας διδασκάλου, τής Μητρ και Πατρί- νου γονυπετής αφιερωθείσα. Arte di Retorica di Francesco Scuffo, Dottor Teologo, e di Mon- signor Illustrissimo e Revere. Marco Anto- nio Barbarigo, Archivescovo di Corfù, vicario generale. Ένετίτσι παρ' Μιχαήλ Αγγελφ τής Βαρβονίω. αχπα. εις 8ον ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Το περί Ρητορικής τέχνης σύγγραμμα τούτου είναι το πρώτον ήπερ συνετάχθη εις τήν κοινήν μας διάλεκτον! ή δειγμα δέ τής εύφυίας και του ρητορικού ύφους του Σκούφου, αναφέρω το έφεξης τεμάχιον, εκ του ό- ποιού γίνεται επίσης δήλον, ότι εις άπασαν εποχήν οι στοχασμοί των λογίων Έλλήνων έτεινοντο εις τήν άνάκτησιν τής ελευθερίας του γένους από τον ζυγόν των Τούρκων.»

(Εκ του συγγράμματος Τέχνη Ρητορικής Φραγκίσκου Σκούφου.)

ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΒΟΑΗΣΕΩΣ σελ. 371.

Με το σχήμα τής Δεήσεως θέλω παρακαλέσει τον ελευθερωτήν του κόσμου Χριστόν, να ελευθερώσθ ήμιν φοράν το Έλληνικόν Γένος από τήν δουλείαν

των Άγαρηνων, και από τας χειρας του Όττομανι- κού Βιβαρτίου. — Φθάνει, Κριτά δικαιοσύνη, φθάνει. Έως τότε οι τρισάθλιοι Έλληνες έχουν να εύρισκων- ται εις τον δεσμόν τής δουλείας, και με υπερήφανον πόδα να τους πατή τον λαμόν ή βάρβαρος Θράκης; έως τότε Γένος τόσον ένδοξόν, και εύγενικόν έχει να προσκυνή επάνω εις βασιλικόν θρόνον ένα άθεον τουλουπάνι, και ή χώρας εκείναις, εις τας όποιαις άνατέλλει ή ορατός τούτος Ηλιάς, και εις ανθρωπι- νήν μορφήν άνέτειλας και έσύ ή άόρατος, από ήμισυ φεγγάρι να βασιλεύονται; Α, ένθυμώσου, σε παρα- καλώ, πώς είσαι όχι μόνον Κρητός, αμή και πα- τήρ, και πώς παιδεύεις, αμή δεν θανατώνεις τα τέ- κνα σου. Όθεν άνίσως και ή άμαρτία των Έλλή- των επαρακίνησαν τήν δικαίαν σου όργήν, άνίσως και εις τήν κάμνον τής Ιδίας των ανομίας σου ή γάλλευσαν τά άστροπελέκια, δια να τους άφανίστη από το πρόσωπον τής Οικουμένης, Ηϊού, όπου είσαι όλος εύπλαγγνία, συγχώρησαι, και εθύσαι εκείνα εις το πέλαγος τής άπειρου σου έλεημοσύνης. Ένθυ- μώσου, Θεάνθρωπε Ιησού, πώς το Έλληνικόν Γένος εστάθη το πρώτον, όπου άνοιξε τας άγκάλας, δια να δεχθ τή θεϊόν σου Ευαγγέλιον το πρώτον, όπου έμίξε χαμαί τα ειδώλα, και κρεμάμενον εις ένα ξύλον σε έπροσκύνεσεν ως Θεόν το πρώτον, όπου άντιστάθη των τυράννων, όπου με τόσα και τόσα βάσανα έγύρευεν να ξεριζώσωσιν από τον Κόσμον τήν Πίστην, και από τας καρδίας των Χριστιανών το Θεϊόν σου όνομα με τους ιδρώτας των Έλλήνων ήξενα, Χριστέ μου, εις όλην τήν οικουμένην ή Έκκλησία σου! οι Έλληνες τήν έπλούτισαν με τους θαυρούς τής σοφίας, τουτοι και με τήν γλώσσαν, και με τήν κάλαμον, και με τήν ιδίαν ζώην τήν εθαφέντωσαν, τρώγοντες με άπειρον μεγαλοψυχίαν και εις τας φιλακαίς, και εις τας κάστιγαις, και εις τους τροχούς, και εις τας εξορίας, και εις τας φλόγαις, και εις τας πίσσας, μόνον δια να εθύ- σωσιν τήν πλάνην, δια να εξαπλώσωσιν τήν Πίστην, δια να σε κηρύξουν Θεάνθρωπον, και δια να λάμ- ψη, όπου λάμπει ή ήλιος, του Σταυρού ή δόξα, και το μυστήριον. Όθεν ως εύπλαγγνος με τήν θεϊκήν σου παντοδυναμίαν κάμε, να φύγουν τον ζυγόν τέτοιας βαρβαρικής αιχμαλωσίας ως φιλόδομος και πλουσιο- πάροχος άνταποδότης, ανοίγωντας τους θαυρούς των θείων σου χαριτών, ύψωσαι πάλιν εις τήν προ- τέραν δόξαν το Γένος, και από τήν κοπρίαν, εις τήν όποιαν κάθεται, ός του το σκήπτρον, και το Βα- σίλειον

ή φωναις, ή παρακαλέσαι των Αγίων σου, όπου από όλα τα μέρη τής τρισάθλιας Ελλάδος φωνιάζου- σι, φωνιάζει από τήν Κρήτην ένας Ανδρέας, και σε παρακαλεί, να εξαλοθρεύσης τους Άγαρηνοϋ, λύκους άπ' εκείνο το Βασίλειον, εις το όποτον έποιήμανε τής Χριστωνόμου σου ποιμνίς τα πρόβατα φωνιάζει από τήν πόλιν ένας Χρυσόστομος, και σε παρακαλεί, να μήν κυριεύεται από τους εχθρούς του Υιού εκεί- νή ή χώρα... φωνιάζει ή Αικατερίνα... δια τήν Αλεξάνδρειαν, φωνιάζουσι οι Ιγνάτιοι από

τήν Αντιόχειαν, οι Πολύκαρπος από τήν Σμύρνην, οι Διονύσιον από τας Αθήνας, οι Σπυριδωνες από τήν Κύπρον, και δείχνοντάς σου τους λέοντας όπου τούς εξέσχισαν, τας φλόγαις όπου τούς έκαυσαν, τά σίδηρα όπου τούς έβέρισαν, έλπίζουσι από τήν άκραν σου εύπλαγγνίαν των Έλληνικών πόλεων, και ό- λης τής Ελλάδος τήν απολύτρωσιν.»

Απατάται λοιπόν μεγάλως ή βιογράφος των έν- δόξων άνδρών τής Κεφαλληνίας Αθώμιος Μαζαρά- κης, αποδίδων εις τον Ηλίαν Μηνιάτην εκείνο το ό- ποιον άνήκει εις τον Φραγκίσκου Σκούφου. Δι ή νομί- ζω ότι ή Ρητορική Τέχνη τούτου ήτον άγνωστος εις τον Αιδεσιμώτατον Μαζαράκην! εάν έγνώριζε το σύγγραμμα τούτο, ή δεν ήθελεν αναφέρει ως παρά- δειγμα τής φιλογενείας του Μηνιάτου τον επίλογον του δευτέρου εγκωμιαστικού Λόγου του εις τήν Ευαγγελισμόν τής Θεοτόκου, ή, ως άμαρόληπτος συγ- γραφέας, ήθελε σημειώσει, ότι ή Μηνιάτης έφανίσθη το περί ου ή λόγος τεμάχιον από τήν Ρητορικήν του Διδασκάλου του Σκούφου, κάμνον μεταβολάς τινας ίνα μη φανή λογοκλέκτης (plagiarius) τούτου. Αί μεταβολαι αύται ήλάττωσαν όμως τήν πρωτότυπον καλλονήν του ρητορικού ύφους του Σκούφου, ως δύνα- ται έκαστος να το έννοήση, παραβαλλων το προβ- ρήθεν τεμάχιον του με το έφεξης του Μηνιάτου. (ίδο άνωτέρω το Κεφάλαιον του Ζαμπελίου.) Η φράσις, π. χ. του Μηνιάτου: έως τότε να του πατή τον εύγενικόν λαμόν ή βάρβαρος Θράξ, όχι μόνον δεν έχει τήν εύφυϊαν τής φράσεως του Σκούφου: έως τότε οι τρισάθλιοι Έλληνες έχουν να εύρίσκωνται εις τα δεσμά τής δουλείας, και με υπερήφανον πόδα να τους πατή τον λαμόν ή βάρβαρος Θράκης, αλλά είναι εσφαλμένη λογικώς και γεωγραφικώς. Και τω έντι είναι λογικώτατη ή ιδέα, ότι ή νικητής με υπερήφανον πόδα πατεί τον λαμόν του νενικημένου, του όποιου το γένος δύνα- ται να ήναι εύγενές, όχι δε και ή λαμόν. Επί τής του Σκούφου φράσεως ή βάρβαρος τής Θράκης, έ- καστος έννοει τον κατακτητήν αύτης, τον Όθωμα- νόν! ενώ κατά τήν φράσιν του Μηνιάτου ή βάρβαρος θράξ, ή μη γνωρίζων τήν αρχαίαν Γεωγραφίαν, νομίζει ότι ή βάρβαρος Όθωμανός είναι Θράξ, και όχι Άσιανός. Κάριν δε συντομίας, παραλείπω τήν απόδειξιν τής άποτυχίας του Μηνιάτου εκ των επί- λοίπων παρ' αυτού γινωμένων μεταβολών των εκφρά- σεων του Σκούφου.

Σήμερον δέ στρέφω τήν λόγον προς τον Κ. Σ Ζαμ- πέλιον παρατηρώ εις αυτόν, ότι ή Ιησούς Χριστός, θεωρούμενος ως κεφαλή του Χριστιανισμού, άφου δια τής σταυρώσεώς του ήλευθέρωσε τον Κόσμον από τήν προπατορικήν κατάραν, φυσικώ τω λόγω έθεω- ρήθη από τον Σκούφου και ως ελευθερωτής του Έλλη- νικού γένους από τον ζυγόν τής δουλείας, και επομέ- νως εις αυτόν έτεινε τήν ένθεριμον δέσπιν του, και όχι εις τήν Μητέρα του, τήν Δεικαρβον Μαρία, ήτις είναι μεσίτρια όλων των Χριστιανών τής Ανατολικής και Δυτικής Εκκλησίας. Λαθάναται λοιπόν τα μέγισ- στα ή Κ. Σ. Ζαμπέλιος γράφων, ότι ή προστάσια τής

Θεοτόκου ἐφάνη ἀποκλειστικῆ ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους, διότι τὴν δοξασίαν ταύτην ἔχουν ὅλοι οἱ Ἰταλοὶ. Τὰ Χριστιανικὰ Βασίλεια, μάλιστα τῆς Βυζαντίας καὶ τῆς Οὐγγρίας, ἔχουν χαρταρμένον τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου καὶ εἰς αὐτὰ τὰ νομισματικά, καὶ τὴν ἐπωνυμίαν PATRONA, ἤτοι ΠΡΟΣΤΑΤΡΙΑΝ.

Δικαίω δὲ τῶ λόγῳ, ἐν δὲν ἀπατάμεθα, εἰπομεν ἀνωτέρω ὅτι ἡ διόρθωσις τοῦ βιβλιογραφικοῦ λάθους τοῦ Κ. Σ. Ζαμπελίου περὶ ἐνὸς λόγου τοῦ Μηνιαίου ἤθελε καταστρέψει ὀλόκληρον ἐν κερύλαιον τοῦ συγγράμματός του περὶ Μεσαιωνικοῦ Ἑλλητισμοῦ. Ἐπὶ τέλους ὀφείλω νὰ προσθέσω εἰς τὰ παρ' ἐμοῦ λεγόμενα, ὅτι ὁ φραγκικός Σκοῦφος ἦτο μὲν Ἕλληνας τὸ γένος, τέκνον δὲ τῆς αὐτικῆς Ἐκκλησίας, ἐπειδὴ ἦτο ὑποστηρητὴς τοῦ ἐν Κερκύρα Λατίνου Ἀρχιεπισκόπου Βαρμπαρίου. Ἡ πατριωτικὴ λοιπὸν δέησις τοῦ παρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν περὶ ἀπελευθερώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους ἦν ἕκαθεν ἐκατὸν πενήκοντα ἔτη πρὶν δρᾶξασιν οἱ Ἕλληνας τὰ ὄπλα τῆς ἐλευθερίας τοῦ γένους των, ἔτι μᾶλλον ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ πατριωτισμὸς εἶναι ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τὰς καρδίας τῶν Ἑλλήνων τῶν προσδευνόντων τὸ δόγμα τῶν αὐτικῶν, καὶ ὅτι ὁ διδάσκαλος τῆς Ῥητορικῆς Τέχνης Σκοῦφος καὶ ὁ Διοσκύριος Μηνιαίτης προσέειπε τι ἐμελλε νὰ συμβῆ μετὰ ἐκατὸν καὶ πενήκοντα ἔτη, ἦτοι κατὰ τὸ 1821. Ἄς λάβωμεν ὑπ' ἑφῆν ὅτι ὁ Μηνιαίτης ἦτο δωδεκαετής παιδίον ὅτε κατὰ τὸ 1681 ἐτυπώθη ἡ Ῥητορικὴ τοῦ Σκοῦφου.

Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΒΡΕΤΟΣ.

ΝΕΟΣ ΑΥΤΕΝΕΡΓΗΤΟΣ ΣΙΦΩΝ.

Τὸ σημαντικώτατον πλεονέκτημα τοῦ σίφωνος τούτου, ἐφευρεθέντος νεωστὶ ὑπὸ τοῦ Ἀγγλοῦ Κ. Barlow, συνίσταται εἰς τοῦτο μάλιστα, ὅτι δι' αὐτοῦ καθίσταται περὶ τὴν πᾶσα, πρὸς εἰσαγωγὴν τοῦ ἀέρος ἐντὸς πίθου (βυβλίου), ὅπῃ, ὅπως ἐκρούσῃ ἐξ αὐτοῦ τὸ ὑγρὸν. Πλεονέκτημα μέγιστον τὸ ὅποιον πρέπει νὰ καταδειξώμεν, διότι εἶναι γνωστὸν εἰς πάντα εὐχρηστον ὅτι τὰ ὀργᾶζοντα ὑγρὰ ἀναδίδουσιν ἀνθρακικὸν ὀξυγενὲς ἀέριον, καὶ ὅτι ἡ τελεία διατήρησις αὐτοῦ, καὶ τὸ μέσον τοῦ νὰ προσληφθῆ ἢ ὑπὸ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος ἀπορρόφησις τοῦ ὀξυγόνου, ὑπάρχουσιν ὄροι ἀναγκαῖοι πρὸς συντήρησιν τῶν ὑγρῶν τούτων, ὥστε οὔτε νὰ ἐξασθενήσασιν, οὔτε νὰ ὀξίτωσιν καὶ κατ' αὐτὴν ἀκόμη τὴν θερμότην ὡς ἂν τοῦ χρόνου. Διὰ τῆς χρήσεως τοῦ προκειμένου αὐτενεργήτου σίφωνος τὰ ὑγρὰ ταῦτα διατηροῦσι τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καλὴν αὐτῶν ποιότητα ὡς ὅπου ἐκλείσθησαν κατὰ πρῶτον.

Ἐφεύγοντος τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξυγενούς ἀέριου ἀπὸ τοῦ πίθου, τὰ πνευματώδη ὑγρὰ ἐξασθενοῦσιν, ἀπορροφούμενα δὲ τοῦ ὀξυγόνου ἀπὸ τῆς ἀτμοσφαιρῆς ὀξείωσιν. Ἀμρῶτα δὲ ταῦτα πηγάζουσιν ἀπὸ τὴν δυναμὴν τοῦ ἀέρος εἰσόδου διὰ τῶν ἐν χρήσει σήμερον ὄπων. Ἐτερον μέγα πλεονέκτημα τοῦ προκειμένου σίφωνος παρέχει ἡ ἀπλότης τῆς κατασκευῆς του, καὶ ἡ εὐκολία μὲ τὴν ὅποιαν πᾶς τις δύναται ἀποσυνθέτων αὐτὸν νὰ τὸν καθαρίσῃ, καὶ νὰ τὸν συνκρῆσθῃ ἐκ νέου, ἀποφεύγων δυσκολίας καὶ ἐξόδα.

Ἐνίοτε ἐπέρχεται ἐκ τοῦ ὀργασμοῦ τοῦ ὑγροῦ μέγας θραυσμὸς ἐντὸς τοῦ δοχείου, καὶ τότε ἕμα σπυρομένου διὰ τῆς κλειδῆς τοῦ ἐμβόλου, τὸ ὑγρὸν ἐξέρχεται δι' ἀφροτέρων τῶν διόδων τοῦ σίφωνος, μέχρι ὅτου ἐλαττωθῆ ὁ θραυσμὸς ἐκρυστάσεως ποσότητός τινος. Ἀλλ' ἂν τοῦτο ποτὲ συμβῆ ἡ ὑποουργία τοῦ σίφωνος οὐδαμῶς βλάπτεται.

Τὸ ἐμβόλον Γ' ἔχον σχῆμα κωνοειδὲς καὶ ἀρροττόμενον ἀκριβῶς, ἐμποδίζει τὴν διὰ τοῦ σωλήνος ἐκροήν. Ἡ σπείρα τριζύρα ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ἐμβόλου Γ' ἐγγυᾶται τὴν τελεσιουργίαν αὐτοῦ ἐνέργειαν.

Διὰ νὰ ἐνοηθῆ ἀκριβῶς ἡ ἀνωτέρω ἐκτεθείσα ἀρχὴ, ἂς ὑποθεθῆ ὅτι ὁ σίφων εἶναι διαφανὴς, εἰ καὶ ὑπάρχει κατασκευασμένος ἐκ τοῦ συνήθους μεταλλοῦ ἐξ ὧ καὶ οἱ σωλήνες ἐν γένει. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ νομισθῆ τις ὅτι τὸ ὑγρὸν ῥέει διὰ μικρὰς ὀπῆς μόνον (ὡς φαίνεται εἰς τὴν εἰκόνα) ἀπ' ἐναντίας τοῦτο ῥέει ἐλευθέρως δι' ὅλου τοῦ σωλήνος.

Ὅλα τὰ μέχρι τοῦδε ἐν χρήσει πώματα, εἶναι ἀκατάλληλα καὶ ἀχρηστά. Ἐν μεταχειρισθῆς συνήθως σωλήνα καὶ θέσης ἐν πώματι εἰς τὴν ὀπῆν, θέλει προκύψῃ ἡ ἀκόλουθος βλάβη ὅταν πρόκειται νὰ ἐκρούσῃ τὸ ὑγρὸν πρέπει νὰ χαλαρώσῃς τὸ πώμα· ἀλλὰ τὸ ἀνθρακικὸν ὀξυγενὲς ἀέριον ἐξέρχεται ἀπὸ τὸν πίθον καὶ ἀντικαθίστάνεται ἀμέσως ὑπὸ τοῦ ἀέρος. Ὄψιν λοιπὸν, τὸ μὲν ζωτικὸν στοιχεῖον τῶν ὑγρῶν ἐκφραίνεται, ἀντ' αὐτοῦ δὲ εἰσέρχεται ἄλλο φθοροποιόν, ὁ ἀήρ. Ὄψιν ἀδυνατίζει τὸ ὑγρὸν κατ' ὅλας τοῦ εἶναι τὸς ἐποχάς, ἐν δὲ ὥρᾳ θερμότητος ὀξίζει αὐτὸ.

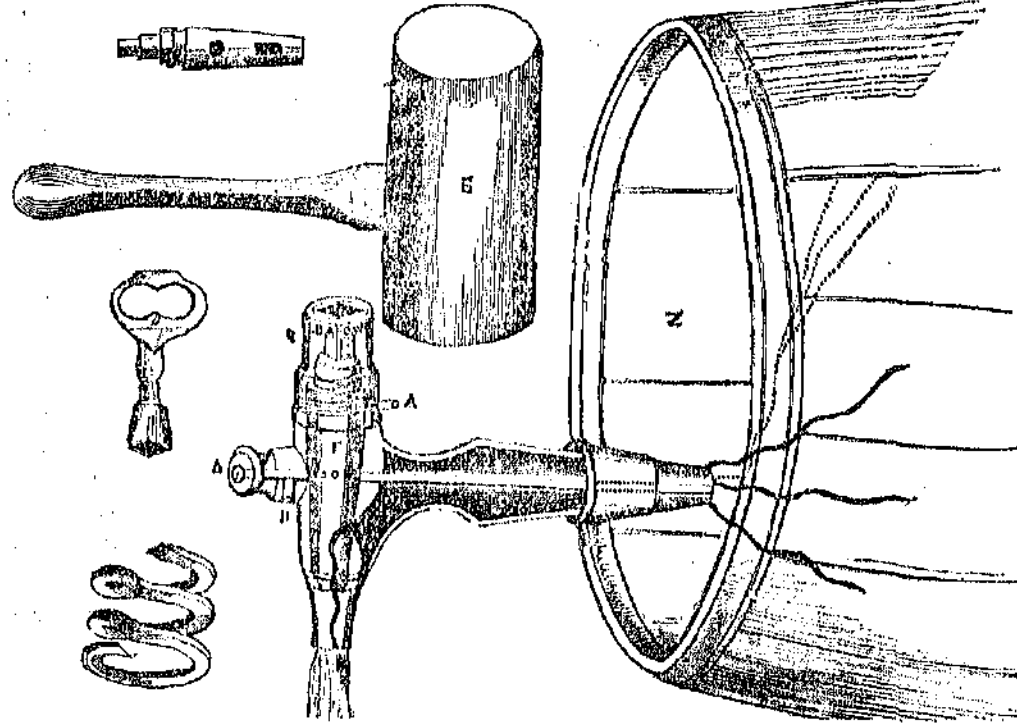
Ἰδοὺ καὶ ὅποια ἡ ὑποουργία τοῦ νεωστὶ ἐφευρεθέντος τούτου σίφωνος.

Ὅταν τὸ πώμα στραφῆ, τὸ ὑγρὸν ῥέει ἐκ τοῦ ἀγγείου (κατὰ τὴν διὰ τῶν τριῶν μαζῶν ἐκκωνοειδῶν γραμμῶν ἐμφαινόμενῃ διεύθυνσιν). Ὁ ἀήρ εἰσέρχεται εἰς τὸν ἀεραγωγὸν σωλήνα διὰ τῆς ὀπῆς Η', διέρχεται διὰ τῆς ὀπῆς τοῦ πώματος Γ', καὶ διὰ τοῦ σωλήνος φθάσει εἰς τὸν πίθον, εἰς ἀπορροήσαν ποσότητα ὥστε νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἐξ αὐτοῦ ἐκροήν τοῦ ὑγροῦ. Τοιοῦτοτρόπως δὲν εἰσέρχεται πλεονέκτηρον ἀπὸ τοῦ ἀπολύτως χρεῖωδους. Ὁ ἀήρ εἰσερχόμενος διαπερᾶ τὸ ὑγρὸν καὶ ἀναδίδει πρὸς τὰ ἄνω, ὡς ἐμφαίνουσιν αἱ διὰ στιγμῶν σημειωμέναι γραμμαῖαι. Ὅταν τὸ πώμα ἀντιστραφῆ, τότε οὐδ' ἀήρ εἰσέρχεται οὐδ' ὑγρὸν διὰ τοῦ ὑπερχωροῦ ὁμοίως ἐξέρχεται. Ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ ἀποκλείεται ἐν τῷ ἄνω. Ὁ τόπος ὁ κατεχόμενος ἀπὸ τὸ ὑγρὸν εἰς τὸ πώμα τοῦ ὀργᾶστοῦ ὑπάρχει σημειωμένος εἰς τὴν εἰκόνα διὰ μελαίνης σκιάς. Τὸ διάστημα μεταξύ τῆς ἐπιφάνειας τοῦ ὑγροῦ καὶ τῆς ἐνδον πλευρῆς τοῦ ἀγγείου, πληροῦται ἀπὸ ἀνθρακικὸν ὀξυγόνον, τὸ ὅποιον, μένον ἐγκλεισμένον, καθίστάται στοιχεῖον ζωτικὸν τοῦ ὑγροῦ, ὡς θέλει κατανοήσῃ πᾶς ὅστις μεταχειρίζεται πρὸς ζῆμα τῶν συνήθεις σωλήνας καὶ ὅπως πρὸς εἰσαγωγὴν τοῦ ἀέρος αἱ τινες, ἔτε δὲ διότι πολλὰς κατὰ παραδοξομένην δὲν ἐμφραττονται, εἰτε διότι τὰ πώματα χαλαροῦνται, ἀφίπνουσι τὸν ἀέρα νὰ εἰσέρχεται καὶ οὕτω φθείρεται τὸ ὑγρὸν ἰδοὺ δὲ καὶ ὁ τρόπος κατ' ὃν πρέπει νὰ γίνεται χρήσις αὐτοῦ.

Ἄβει ἐν ἐκ τῶν ἐπὶ τοῦ ἰδίου Barlow νεωστὶ ἐφευρεθέντων δερματίνων περιτυλιγμάτων, θέσων τὴν κατασκευασμένην ἀεραν αὐτοῦ, πλησίον μὲν τῶν ὀπῶν τοῦ σωλήνος, ἀλλ' ὅπως ὥστε νὰ μὴ καλυφθῶσιν ὑπ' αὐτοῦ, καὶ περιτύλιξον αὐτὸν ὅσον τὸ δυνατόν σφιγντά. Ἄβει μετέπειτα τὴν ἐκ κόμμιος ἀεραν, καὶ Ὀλίφον αὐτὴν πρὸς τὰ κάτω διὰ νὰ μὴ γαλαριώθῃ. Θέσων τὸ σωλήνα τοῦ σίφωνος εἰς τὴν ὀπῆν τοῦ πίθου καὶ μὲ τὴν ἐπιλήνη σφύραν, κτύπησον δυνατὰ ἀπαξ ἢ δις ἐπὶ τοῦ προέχοντος σημείου Δ, καὶ ὁ σίφων θέλει στερεωθῆ ἀσφαλῶς. Ἐν ἐκ τῶν περιτυλιγμάτων τούτων ἀρκεῖ δι' ὅλων τῶν πίθων τὰς ὀπᾶς. Ἄν ὅμως ἡ ὀπῆ τοῦ πίθου εἶναι παρὰ τὸ ἀνήλεος εὐρεία ἢ στενὴ, τότε ἡ ἀπόσφον μέρος τοῦ περιτυλιγματος ἢ πρόσθετος μέρος ἑτέρου τοιοῦτου. Συνιστάται πρὸς τὸν μνησθέντα σκοπὸν ἰδίως ἡ ἐπιλήνη σφύρα Ε. αἰδιρᾶς δὲ σφύρας δὲν πρέπει νὰ γίνεται χρήσις.

Προσάρμοσον τότε πάλιν τὸν κοχλίαν σφιγντά, καὶ ὁ σίφων γίνεταί ἕτοιμος πρὸς χρῆσιν. Στερεότης καὶ ἀπλότης τῆς κατασκευῆς δύναται εἶναι νὰ προστεθῶσι πρὸς τοὺς ἄλλοις αὐτοῦ πλεονεκτήμασι.

Τιμάται δὲ ἀπὸ δραχ. 7 ἕως 11. Τὴν ἀνωτέρω ἐφεύρασιν δημοσιεύοντες, ἦν ἐπρότεινον εἰς τὴν βιομηχανικὴν ἐπιτροπὴν ὁ τοσοῦτον ἀξίως αὐτῆς προεδρεύων, καὶ τοσαύτας δι' αὐτῆς καὶ ἀπ' εὐθείας εἰσαγαγῶν βιομηχανικὰς καὶ γεωργικὰς βελτιώσεις, Κ. Λουκᾶς ὁ Ἰάλλης, σκοπὸν κυρίως προτιθέμεθα νὰ ἐκλύσωμεν τῶν γεωπόνων ἡμῶν τὴν προσοχὴν εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς οἰνοποιίας. Ἡ Ἑλλάς σήμερον ὑπὲρ τὴν πτέρυγα τῆς εὐφροσύνης καὶ τῆς εὐνομίας, ὁμοιάζει ἀπέραντον κήπον τοῦ Διονύσου. Καὶ λάδες, πεδιάδες καὶ ὄρη αὐτῆς κατακαλύφθησαν ἀπὸ ἀμπέλους, καὶ ἀπ' αὐτῶν δύναται κατ' ἔτος νὰ κατασκευασθῆ οἶνος ὅσος νὰ κατακλύσῃ ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς.

Διὰ νὰ καθαρίσῃ τὸν σίφωνα ἐκβάλον τὴν κοχλίαν Α. στρέψον ἔπειτα τὸν κρίκον Β. ἀπὸ δεξιῶν πρὸς ἀριστερά, μέχρι ὅτου ἀποσπασθῆ. Ἐκβάλον τότε τὴν σπείραν, θέσον τὴν κλειδα ἐπὶ τοῦ πώματος, στρέψον αὐτὴν ἐκατέρωθεν, καὶ ἀπόσπασον τὸ πώμα Γ'. ὄμου μὲ αὐτὴν. Πλύσον, ἂν ἦναι ἀναγκαῖον, καὶ σπύγγισον τὸ πώμα καλῶς· ἀλείψον ἔπειτα αὐτὸ μὲ ὀλίγον λίπας χροῖον ἀνάλατον. Ἐλαίου χρῆσις δὲν πρέπει νὰ γίνεταί. Ἀπόσπασον καὶ πάλιν τὸ πώμα καὶ παρατήρησον μήπως ἐνεργήσῃσιν που αἱ ὄπαί τοι διὰ τοῦ λίπους. Θέσον ἔπειτα ἐκ νέου αὐτὸ, καὶ ἐπίθεσον ἐπ' αὐτοῦ τὴν σπείραν. Ἐκταῖον πάλιν τὸν κρίκον Β. ὡς καὶ τὴν κοχλίαν Α. σφιγντά. Πρὶν δὲ μεταχειρισθῆς τὸν σίφωνα εἰς ἄλλον πίθον, (ἂν δὲν ἔχῃς ἀμείσον αὐτοῦ χρεῖαν) ἀπόσπασον τὸν μικρὸν κοχλίαν Δ. καὶ φρόντισον ὥστε ὁ ἀεραγωγὸς σωλήν νὰ ἦναι ἐτελῶς καθαρός, ἂν ἦναι δὲ ἀκάθαρτος καθαρίσον αὐτὸν διὰ σύμμα-

νεῖαν τῆς, καὶ νὰ μεθίσῃ ἑκατονταπλάσιον τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς ὁ δὲ οἶνος οὕτος ἐδύνατο νὰ εἶναι πηγὴ πλούτου δι' αὐτὴν ἀνεξάντλητος. Ἀλλὰ τὸ ἐναντίον συμβαίνει. Διὰ τῆς, διότι, ὁ οἶνος κατασκευάζεται τοιοῦτος ὥστε ἐκτὸς τῶν Ἑλληνικῶν λαργύγων οὐδεὶς ἄλλος λάρυγξ τὸν ὑποφέρει· διότι ἐμβάπτεται εἰς αὐτὸν μέχρι τοῦδε ὁ κλασικὸς κῶνος τῆς πίτους, ὅστις ἔχει ὡς ἀμείσον ἀποτέλεσμα τοῦτο, ἀφ' οὔ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἐμπλησθῆ τοῦ οἴνου του, διὰ τὸν ἐπίλοιπον, ἂν δὲν τὸν μεταβάλλῃ εἰς ὕδωρ, νὰ μὴ εὐρίσκωνται ἀγορασταί, νὰ μὴ γίνεταί ἐξαγωγὴ αὐτοῦ, καὶ ὡς τελευταῖον καταπόγιον νὰ γίνεταί. Διὰ τῆς, ὡς ὁ σιλόπατρις πρόεδρος τῆς βιομηχανικῆς ἐπιτροπῆς, δὲν μεριμνοῦσι περὶ οἰνοποιίας ὅλοι οἱ συμπερὸν ἔχοντες, ὅλοι οἱ ἰδιοκτῆται, ὅλοι οἱ δήμαρχοι τῶν ἀμπελοφύτων μερῶν; Τίς εἶναι ἡ μεγάλη δαπάνη τῆς μετακλήσεως εἰς Ἑλλάδα δύο ἢ τριῶν ἐμπειρῶν ἀνδρῶν ἐξ

Ευρώπης, οίτινες νὰ διδάξωσι τὸν τρόπον τῆς καλῆς τοῦ οἴνου κατασκευῆς εἰς τὰ κεντρικώτερα μέρη, ἢ πῶσα λεπτά πρέπει νὰ καταβῶσιν ἐφ' ἑκάστη ἐκαστος ἰδιοκτητῆς οὗτος; ἐν ἑκάστῳ χωρίῳ σκιαρῆ κοινὸν τι ὑπόγειον πρὸς; κατὰθεσιν καὶ διατήρησιν τῶν βελτιωθέντων οἴνων; τῶν ζητημάτων τούτων ἡ λύσις δύναται εἶναι νὰ ἔχη τὴν μεγίστην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς τύχης τῶν ἰδιοκτητῶν καὶ πάσης τῆς Ἑλλάδος.

—*—
B I B Λ I A K A.

Πέρσει κατὰ μῆνα Φεβρουάριον ἐξετυώθη εἰς τὸν σάτε ἐν Αθήναις ἐκδιδόμενον καὶ μετὰ ταῦτα ἐκλείψαντα ἀφιλήπατρινα ἄθρον, ὅπου ἀπηρμήμουντο ὅσα ἐδημοσιεύθησαν βιβλία ὑπὸ Ἑλλήνων κατὰ τὰ ἔτη 1849 καὶ 1850, καὶ κατόπιν ἐγένετο σύγκρισις τῆς συνοπτικῆς τῶν ἀριθμῶν καὶ παρατηρήσεις τινες ἐπαφέροντο ὅχι παντάπασιν περιτταί. Ἰλλυζε τότε ὁ ἀρθρογράφος, ὅτι μετὰ ἐν ἔτος ἀκριβῶς, ἐπ' αἰσιωτέροις οἰωνοῖς ἠθέλει ἀναλῆσαι πάλιν τὸ αὐτὸ ἔργον, καὶ ἠθέλει ἐξακολουθεῖ αὐτὸ καὶ τοῦ λοιποῦ τακτικῶς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ δίδεται εἰς τὸ κοινὸν ἀπολογισμὸς τῆς ἐτήσιος περὶ τοῦ ποσοῦ καὶ τῆς πολλῆς ἢ ὀλίγης παικιλλας; τῶν διανοητικῶν ἔργων τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, καθὼς τὸ τοιοῦτον συνειθίζεται καὶ ἐν Εὐρώπῃ. Σήμερον δὲ γράφων ἐν τῇ Νέῃ Πενθέωρα πολλὸ ἀργότερον, παρατηρεῖ, ὅτι ἐν καὶ τὰ αἰσιώτερα δὲν ἤλθον προσηνῶς, αὐτὸς ἄλλως δὲν ἔκρινε καλὸν νὰ ἀποβῶσθαι ὅλως. Γράφει λοιπὸν συντόμως περὶ τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1851 ἐκδοθέντων ὑπὸ Ἑλλήνων, καὶ παραθέλλει αὐτὰ ἀριθμητικῶς πρὸς τὰ τοῦ 1850. Πρῶτον ὅμως ὁμολογεῖ, ὅτι καὶ ἐφέτος δύσκολον εἰς αὐτὸν ἦτο νὰ συνάξῃ πληροφορίας περὶ βιβλίων ἐξ ὅλων τῶν Ἑλληνικῶν μερῶν, ὅπου ὑπάρχουσι τυπογραφεῖα. Ἑλλείψεις συνευνοήτως μεταξὺ τῶν βιβλιοπωλῶν καὶ τυπογράφων μας; ἐξέκολλοῦται δυστυχῶς ἢ αὐτῆ; ὅτι ἀναρῶνται εἰς τὴν γενικὴν ἐπιστημονικὴν ἐφημερίδα, ἢ τι ἀναφέρονται ἐγκρίτως; ὅλα τὰ νέα βιβλία καὶ ἐπιχειρήματα τακτικῶς τὰ κυριώτερα ἐξ αὐτῶν, νὰ τὰ κάμνῃ οὕτω γνωστότερα εἰς τὸ Πανελλήνιον. Ὅθεν ὁ ἐπόμενος συνοπτικὸς πίναξ, ὡς παραλείπων ἐξ ἀνάγκης ὅχι ὀλίγα, σχετικὴν μόνον ἀλήθειαν δύναται νὰ ἔχη. Διαρροῦνται τὰ βιβλία καὶ αἱ ἐφημερίδες καθ' ἕλληνα, καὶ παρατίθεται ἔπειτα ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν, ἀποσιωπούμενων τῶν ὁματίων τῶν συγγραφεῶν ἢ μεταφραστῶν ὡς καὶ τῶν μερικωτέρων ἐπιγραφεῶν τῶν βιβλίων, χάριν συντομίας; διότι αἱ τοιαῦται λεπτομέρειαι ἀρμυζοῦσιν εἰς βιβλιακοὺς καταλόγους ἰδιαιτέρως ἐκδιδομένους, καὶ οὐχὶ εἰς ἐφημεριδογραφικὸν ἄρθρον ὡς τὸ παρὸν. Τὰ δὲ συμπεράσματα ἀφίονται εἰς τὴν προσοχὴν καὶ τὴν κρίσιν τοῦ ἀναγνώσκοντος. Τοσοῦτο μόνον ἐνταῦθα εἰρήστω, ὅτι Νομικὰ, Φυσικὰ, Ἱατρικὰ καὶ Μαθηματικὰ βιβλία ἐκ τοῦ λήξαντος ἔτους δὲν περιήλθον εἰς γνῶσιν τοῦ συντάξαντος τὸν ἐξῆς πίνακα. Εἰς τῆς δὲ ἔργον, ἢ τῆς ἄλλος δημοσιεύθη τὰ ἐναντία περὶ τοῦτου. Ἐξεδόθησαν ἐν Ἑλλάδι, Ἑπτανήσῳ καὶ Τουρκίᾳ κατὰ τὰ ἔτη 1850 | 1851

Περιοδικὰ συγγράμματα διασκεδαστικὰ καὶ πῶς διδασκτικὰ	5	4
ἐπιστημονικὰ	1	2
Βιβλία Ἑλληνικῆς φιλολογίας καὶ ἀρχαιολογίας	6	8
Λατινικῆς	1	2
Ἰταλικῆς	—	2
Γαλλικῆς	1	1
Ἀγγλικῆς	—	1
Ἰνδικῆς (μετάφρασις)	1	1
Θεολογικὰ	2	10
Φιλοσοφικὰ	4	4
Ἱστορικὰ καὶ βιογραφικὰ	4	4
Γεωγραφικὰ καὶ περιηγητικὰ	5	2
Πολιτικὰ καὶ διοικητικὰ	2	5
Οἰκονομικὰ καὶ ἐμπορικὰ	—	2
Νομικὰ	2	—
Ἱατρικὰ	2	—
Μαθηματικὰ	2	—
Στρατιωτικὰ	1	1
Παιδαγωγικὰ καὶ δημόδια	3	5
Ποιητικὰ	19	17
Μυθιστορήματα καὶ διηγήματα	6	5
Πολιτικὰ φυλλάδια ἐφημερα καὶ λόγια πολιτικὰ	8	14
Παντοῖα, εἶον προσωπικὰ διενέξεις, λόγοι πανηγυρικοί, ἐπιτάφιοι κτλ.	16	13
Ἡμερολόγια, χρῆσοι καὶ ὄνειροκριτικὰ	3	3
Χαλκογραφεῖαι ἢ λιθογραφεῖαι αὐτόπαρατοι	1	—
Τὸ ὅλον	142	151

Τὰ ὅλα δὲ τὰ 151, τὰ κατὰ τὸ ἔτος 1851 τυπωθέντα διανέμονται κατὰ χώρας ὡς ἐξῆς: Εἰς τὴν Ἑλλάδα 103 (δηλ. ἐν Αθήναις 85, ἐν Εὐρυπύλῳ 11, ἐν Πάτραις 3, ἐν Χαλκίδι 2, ἐν Τριπόλει 1, ἐν Ναυπλίῳ 1.) Εἰς τὴν Ἑπτανήσον 32 (δηλ. ἐν Ζακύνθῳ 16, ἐν Κερκυρᾷ 12, ἐν Κεφαλληνίᾳ 4.) Εἰς τὴν Τουρκίαν 13 (δηλ. ἐν Σμύρνῃ 9, ἐν Κωνσταντινουπόλει 4). Ἄλλαχθὲ τῆς Εὐρώπης 3. Παρατηρητέον ἡμῶς ὡς ἐκ περισσοῦ, ὅτι ἐκ τῶν ὀνῶ μάλιστα γειτοικῶν ἐπικρατειῶν λίαν ἀτελεῖς εἴχοντες τὰς πληροφορίας, καὶ ὅτι πιθανώτατον εἶναι, τινὲς μὲν τῶν ἐπιστημῶν καὶ μαθητῶν ἀτελεστον ἢ ἀντιπροσωπεύονται ἐν τῇ ἀνωτέρῳ ἐκθέσει, ἄλλοι δὲ ἐντελεστοτερον, καὶ ὅταν δηλαδὴ τυχαίως τοιαῦτα ἢ τοιαῦτα βιβλία περιήλθον εἰς γνῶσιν ἡμῶν, διηγεῖται καὶ ἂν καταβῶσμεν ἐπιμέλειαν περὶ τὴν συναγωγὴν γενικωτέρων πληροφοριῶν. Τοιαῦτα κατὰ τὸ παρὸν τῷ ἐπιεικῶς ἀναγνώστῳ ὅστις δύναται νὰ ἐπιφανῶσιν τὰ ἄρθρον ἐσσεῖ ἀμεινον! Ἡμεῖς δὲ περιμένομεν νὰ ἴδωμεν, ἂν θὰ πραγματοποιηθῇ ἢ εὐχὴ τοῦ, ὑποσχόμενοι νὰ πληροφορησώμεν καὶ αὐτὸν περὶ τοῦτου εἰς τὴν ὁμοίαν ταύτης ἐθελοσιν, τὴν ὅπου μελετῶμεν νὰ δημοσιεύσωμεν κατὰ τὸν προσεχῆ Ἰανουάριον περὶ ὅλων τῶν τῷ ἔτει 1852 βιβλίων. K.